

**Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Biłgoraju**

**Informacja o stanie bezpieczeństwa
sanitarnego
powiatu biłgorajskiego
za 2013 rok**

Biłgoraj, dnia 14 marca 2014 r.

Spis treści

Wprowadzenie.....	str. 3
I. Wstęp.....	str. 4
II. Nadzór sanitarny w zakresie higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku	str. 6
III. Nadzór sanitarny w zakresie higieny komunalnej	str. 11
IV. Nadzór sanitarny w zakresie higieny dzieci i młodzieży	str. 23
V. Nadzór sanitarny w zakresie higieny pracy	str. 26
VI. Nadzór sanitarny zakładów służby zdrowia	str. 28
VII. Sytuacja epidemiologiczna powiatu	str. 30
VIII. Nadzór zapobiegawczy	str. 44
IX. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia	str. 46

WPROWADZENIE

Priorytetowym zadaniem realizowanym przez Państwową Inspekcję Sanitarną jest działanie przeciwepidemiczne, nastawione na profilaktykę chorób zakaźnych i zawodowych, realizację krajowych i lokalnych programów prozdrowotnych, nadzór nad warunkami zdrowotnymi żywności i żywienia oraz wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Szeroki zakres prowadzonego przez nas nadzoru ukierunkowany jest na procesy nauczania, wychowania, rekreacji i wypoczynku, a także nadzór nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w obiektach użyteczności publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Biłgoraju zatrudniony jest personel posiadający wysokie kwalifikacje oraz specjalistyczną, ciągle poszerzaną wiedzę z zakresu ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

Funkcjonujący i stale doskonalony system zarządzania jakością w komórkach bieżącego nadzoru sanitarnego jest gwarancją uzyskiwania wiarygodnych, dobrze udokumentowanych wyników kontroli i badań.

Badania żywności i wody oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością wykonywane są w laboratoriach Zintegrowanego Systemu Badania Żywności i Wody Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Systematyczne prowadzenie badań oraz dokonywanie okresowych ocen umożliwia Państwowej Inspekcji Sanitarnej monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej powiatu oraz, w razie konieczności, podejmowanie natychmiastowych działań interwencyjnych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju działa na obszarze powiatu biłgorajskiego.

Powiat biłgorajski obejmujący 14 gmin zajmuje powierzchnię 1677,79 km², którą zamieszkuje 105 026 tys. ludności. Na terenie powiatu znajduje się 212 miejscowości, w tym 4 miasta.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju zadania wykonuje przy pomocy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, której siedziba mieści się w Biłgoraju, przy ul. Gen. Henryka Dąbrowskiego 15.

I. WSTĘP

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- higieny środowiska
- higieny pracy w zakładach pracy
- higieny procesów nauczania i wychowania
- higieny wypoczynku i rekreacji
- zdrowotnymi żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kosmetyków oraz innych wyrobów mogących mieć wpływ na zdrowie ludzi
- higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w którym są udzielane świadczenia zdrowotne
- ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawania chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych

w oparciu o ustawę z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U.z 2011r. Nr 212 poz. 1263 ze zm.).

Badania żywności wykonywane są w laboratoriach Zintegrowanego Systemu Badania Żywności, który tworzą: Laboratorium Badań Środowiskowych i Żywności WSSE w Lublinie oraz laboratoria PSSE w Białej Podlaskiej, Chełmie, Zamościu i Janowie Lubelskim. Ponadto badania są wykonywane we współpracujących laboratoriach akredytowanych Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Rzeszowie (Tarnobrzegu), Warszawie, Krakowie, Kielcach, Bydgoszczy. Równolegle funkcjonuje również Zintegrowany System Badania Wody.

Systematyczne prowadzenie badań oraz dokonywanie okresowych ocen umożliwia Państwowej Inspekcji Sanitarnej monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej powiatu oraz, w razie konieczności, podejmowanie natychmiastowych działań interwencyjnych.

Siedziba Stacji mieści się w Biłgoraju, przy ul. Gen. Henryka Dąbrowskiego 15.

Dyrektorem Stacji jest z urzędu Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju działa na obszarze powiatu biłgorajskiego.

Mając świadomość rangi pełnionych zadań i chcąc je wykonywać w sposób w pełni kompetentny, w celu osiągnięcia i utrzymania wysokiego poziomu usług kontrolnych, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Biłgoraju wdrożyła i stale doskonali System Zarządzania zgodny z normą PN-EN ISO/IEC 17020:2006.

Na wypadek zaistnienia zagrożenia epidemiologicznego lub terrorystycznego uruchomiono system powiadamiania alarmowego.

Ponadto funkcjonuje również w obszarze bezpieczeństwa żywności system wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt-RASFF - uruchamiany w sytuacji stwierdzenia żywności stanowiącej ryzyko dla zdrowia lub życia człowieka oraz system RAPEX (System Szybkiej Wymiany Informacji o Produktach Niebezpiecznych) – dotyczący kosmetyków.

Zadania swoje Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju realizuje poprzez następujące komórki organizacyjne:

- Oddział Nadzoru Sanitarnego, w skład którego wchodzi:
  - sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
  - sekcja Nadzoru Przeciw/Epidemicznego
  - sekcja Higieny Komunalnej

- sekcja Higieny Pracy
- sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży
- stanowisko pracy ds. Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego

- Sekcję Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia
- Oddział Ekonomiczny i Administracyjny

W roku sprawozdawczym 2013 pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Biłgoraju przeprowadzili ogółem 2581 kontroli, w wyniku których wydano 464 decyzje merytoryczne oraz 410 decyzji płatniczych. Wystawiono 33 postanowienia oraz 1 tytuł wykonawczy celem przymuszenia do wykonania ujętych w decyzji zaleceń.

Złożono 3 wnioski do Lubelskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie o wymierzenie kar pieniężnych dla przedsiębiorców nie przestrzegających prawa żywnościowego, zgodnie z kompetencjami wynikającymi z art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. (Dz.U. z 2010 r., Nr 136, poz. 914 ze zm.).

Za uchybienia natury higienicznej i zdrowotnej nałożono łącznie 63 mandaty karne na sumę 12650 zł.

W roku 2013 pobrano do badania laboratoryjnego łącznie 607 próbek, w tym: 160 próbek żywności, 7 próbek wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i 440 próbek wody.

II. Nadzór sanitarny w zakresie higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku

Do zadań sekcji Higieny Żywności Żywienia i Przedmiotów Użytku należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w zakresie:

- warunków produkcji, transportu, przechowywania i wprowadzania do obrotu żywności oraz warunków żywienia zbiorowego,
- nadzoru nad jakością zdrowotną żywności,
- warunków zdrowotnych obrotu przedmiotami użytku, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, kosmetykami oraz innymi wyrobami mogącymi mieć wpływ na zdrowie ludzi.

W sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku pracuje 7 osób posiadających wyższe wykształcenie oraz specjalizacje i studia podyplomowe związane z bezpieczeństwem żywności. Pracownicy przeprowadzają planowe, wynikające z wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego urzędowe kontrole żywności, jak również zajmują się problemami doraźnymi wynikającymi z doniesień konsumenckich, interwencji, zgłoszeniami w systemie RASFF i RAPEX, itp.

We współpracy z Nadzorem Zapobiegawczym pracownicy sekcji HŻŻ i PU dokonują oceny projektów budowlanych w zakresie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych oraz uczestniczą w odbiorze obiektów, zatwierdzają działalność w tych obiektach, wydając stosowne decyzje. W zakresie produkcji podstawowej (pierwotnej), dostaw bezpośrednich, wprowadzania do obrotu środków spożywczych trwałych w opakowaniach jednostkowych wydają zaświadczenia o wpisie do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej (na wniosek strony).

W roku 2013 nadzór HŻŻ i PU obejmował ogółem 1099 obiektów, w tym:

- 1078 obiektów żywnościowo-żywnościowych w tym:
  - 79 zakładów produkcyjnych,
  - 250 zakładów żywienia zbiorowego (w tym 101 zakładów żywienia zamkniętego),
  - 749 obiektów obrotu żywnością,
- 5 obiektów związanych z produkcją i obrotem materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością
- 16 obiektów obrotu kosmetykami

W porównaniu do roku 2012 liczba zakładów produkcyjnych zwiększyła się o 4, również zwiększyła się o 2 liczba zakładów żywienia zbiorowego i o 16 liczba obiektów obrotu żywnością. Zmniejszeniu o 6 uległa liczba obiektów związanych z produkcją i obrotem materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością i o 1 liczba sklepów kosmetycznych.

W 2013 r. przeprowadzono ogółem 932 kontrole urzędowe w 680 obiektach.

Dokonano oceny zgodności z wymaganiami prawa żywnościowego (na podstawie arkuszy oceny stanu sanitarnego) w 493 obiektach.

Kontrole wykazały, że spośród 493 sklasyfikowanych obiektów – 7,3% wykazywało niezgodność z obowiązującymi przepisami (w 2012 r. liczba ta była wyższa i wynosiła 10,6%).

W szczególności niezgodności te dotyczyły:

- sklepy spożywcze (18,4 % niezgodnych) – gdzie najczęstszą przyczyną niezgodności była sprzedaż artykułów niewłaściwej jakości zdrowotnej (po upływie daty minimalnej

trwałości/terminu przydatności), brak ciągłości łańcucha chłodniczego (środki spożywcze nietrwałe mikrobiologicznie przechowywane poza urządzeniami chłodniczymi, zbyt wysoka temperatura przechowywania-nie zgodna z zaleceniami producenta, brak nadzoru nad warunkami przechowywania); szczególnym nadzorem objęte były duże sklepy (m.in. supermarkety) jako obiekty przekładające się na dużą ilość konsumentów, a tym samym stanowiące większe zagrożenie w przypadku wystąpienia nieprawidłowości. Stan sanitarno-techniczny sklepów kształtował się na podobnym poziomie jak w roku poprzednim (w 2012 r. – 19,8% niezgodnych)

- Obiekty ruchome i tymczasowe (14,28 % niezgodnych) – gdzie przyczyną niezgodności był niewłaściwy stan higieniczno-techniczny (przekroczona ogólna punktacja klasyfikacyjna). W poprzednim roku w tej grupie nie było przypadków dyskwalifikujących
- ciastkarnie (7,7 % niezgodnych) – przyczyną niezgodności była obecność szkodników. W poprzednim roku w tej grupie nie było przypadków dyskwalifikujących

Pozostałe grupy obiektów tj. wytwórnie lodów, piekarnie, wytwórnie tłuszczów roślinnych, przetwórnice owocowo-warzywne, wytwórnie wód gazowanych, zakłady garmazeryjne i inne sklasyfikowane były jako zgodne z wymogami. Uchybienia mające niewielki wpływ na bezpieczeństwo żywności usuwane były na bieżąco albo w terminach określonych w decyzjach administracyjnych.

Podczas miesięcy wakacyjnych (zgodnie z zaleceniami GIS) nasilono kontrole obiektów zlokalizowanych w miejscowościach wczasowych, przy trasach turystycznych oraz miejscach wypoczynku dzieci i młodzieży. Miały one na celu wyeliminowanie ewentualnych zagrożeń zdrowotnych, a tym samym zapewnienie konsumentom należytych warunków wypoczynku i bezpiecznego spożywania posiłków.

W 2013 roku przeprowadzono 932 kontrole sanitarne, w tym 84 kontrole tematycznych pod kątem:

- nadzoru nad plantatorami, punktami skupu owoców miękkich (szczególnie malin)
- kontroli warunków sprzedaży środków spożywczych z ruchomych punktów sprzedaży
- oceny stopnia zaawansowania wprowadzania systemu HACCP oraz wdrażania zasad GMP/GHP
- oceny prawidłowości znakowania środków spożywczych
- oceny stanu sanitarno-higienicznego pionu żywienia oraz jakości żywienia
- oceny prawidłowości prowadzenia procesów mycia i dezynfekcji
- oceny zgodności z wymaganiami zdrowotnymi żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu na terenie danego województwa w aspekcie urzędowej kontroli żywności oraz krajowego monitoringu.

Celem poprawy stanu sanitarnego stosowano wobec przedsiębiorców nie przestrzegających wymagań obowiązujących przepisów sankcje karne wynikające z uprawnień Państwowej Inspekcji Sanitarnej, ale również udzielano informacji dotyczących tworzenia, wdrażania i utrzymania procedur GHP/GMP i systemu HACCP i omawiano z przedsiębiorcami problemy związane z tymi zagadnieniami.

Po dokonanych urzędowych kontrolach żywności, w przypadku wykazania uchybień i nieprawidłowości natury higienicznej i zdrowotnej, w celu przymuszenia przedsiębiorców do usunięcia nieprawidłowości i stosowania się do przepisów żywnościowych, a tym samym do zapewnienia bezpieczeństwa żywności wydano:

- 86 decyzji administracyjnych, w tym:
  - 43 decyzje usunięcia uchybień
  - 2 decyzje ograniczenia
  - 37 decyzji wycofania z obrotu, w tym 1 dotyczy kosmetyku

- 2 decyzje przedłużające termin wykonania
- 1 decyzja odmowna odnośnie przedłużenia terminu wykonania
- 1 decyzja umarzająca
- 1 tytuł wykonawczy
- 3 postanowienia o nałożeniu grzywny na kwotę 2304 zł
- skierowano 3 wnioski o nałożenie kar pieniężnych przez PWIS w oparciu o art. 104 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia w związku z art. 103 ust. 1 pkt 5

Nałożono **62** mandaty karne na łączną kwotę **12550** zł

W trosce o dobro konsumentów wycofano z obrotu 519 partii środków spożywczych o niewłaściwej jakości zdrowotnej na sumę 5929,95 zł, 1 partię wyrobów do kontaktu z żywnością o wartości 46,96 zł. oraz 11 partii kosmetyków o wartości 206,70 zł

Podczas kontroli pobrano do badania laboratoryjnego (w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu) łącznie 167 próbek, w tym:

- 160 prób żywnościowych,
- 7 prób materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,

Zakwestionowano łącznie 4 próbki w tym:

- 2 żywnościowe
  - 1 próbka za ponadnormatywną liczbą Enterobacteriaceae
  - 1 próbka za ponadnormatywną zawartość związków polarnych
- 2 wyrobów do kontaktu z żywnością
  - 2 próbki za przekroczoną migrację kadmu i ołowiu

Kontrolę obiektów prowadzono pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa żywności zwracając uwagę na jakość surowców używanych w produkcji ze szczególnym uwzględnieniem substancji dodatkowych dodawanych do żywności, prawidłowości prowadzenia procesów technologicznych z uwzględnieniem punktów krytycznych, jakimi są obróbka termiczna, szybkie wychładzanie wyrobu mające na celu zminimalizowanie możliwości rozwoju flory bakteryjnej, ciągłość łańcucha chłodniczego, identyfikowalność wyrobu.

Zwracano również uwagę na ogólny stan sanitarno-techniczny obiektów włączając w to gospodarkę wodno-ściekową i postępowanie z odpadami, otoczenie zakładów, właściwe zabezpieczenie budynków przed wpływem zewnętrznych źródeł zanieczyszczenia i dostępem szkodników oraz funkcjonalność pomieszczeń.

Problemy związane z bezpieczeństwem żywności występują we wszystkich krajach Wspólnoty, co przy swobodnym przepływie towarów, braku barier celnych i sanitarnych może spowodować ryzyko przedostania się niebezpiecznego produktu. Szybkie reagowanie na takie przypadki, wzajemne informowanie się o zagrożeniach, rozpowszechnianie informacji o środkach spożywczych oraz materiałach i wyrobach mających kontakt z żywnością stanowiących ryzyko dla zdrowia, umożliwia System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt (RASFF), w którym pracuje Państwowa Inspekcja Sanitarna, a który obowiązuje we wszystkich krajach Unii Europejskiej.

W 2013 r. kontrolowano wycofywanie z obrotu kwestionowanych środków spożywczych zgodnie z listami dystrybucyjnymi uzyskanymi wraz z 23 zgłoszeniami (m.in. dotyczącymi zanieczyszczeń mikrobiologicznych żywności, zanieczyszczeń chemicznych w tym mikotoksynami oraz zanieczyszczeń fizycznych.) oraz wycofywanie z obrotu materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w 5 przypadkach zgłoszeń (m.in. za migracje do żywności metali ciężkich, amin pierwszorzędowych).

W tym okresie w wyniku badania laboratoryjnego pobranych próbek wysłano z PSSE Biłgoraj jedno zawiadomienie w systemie RASFF dotyczące kubka szklanego (przekroczona migracja kadmu i ołowiu).

Ponadto sekcja HŻŻiPU nadzoruje jakość kosmetyków wprowadzanych na rynek i w każdym przypadku otrzymania notyfikacji o zagrożeniu wysyłanych w systemie RAPEX (System Szybkiej Wymiany Informacji o Produktach Niebezpiecznych) kontroluje się obecność kwestionowanych kosmetyków w obrocie.

W roku 2013 – otrzymano łącznie 3 powiadomienia (notyfikacje), w związku z którymi prowadzono działania kontrolne.

Współpraca z innymi jednostkami kontrolującymi:

Inspekcja Weterynaryjna

- 3 wspólne kontrole w zakresie:
  - nadzoru nad rozlewniami miodu - 2 kontrole (obiekty pod wspólnym nadzorem)
  - wpisu do rejestru zakładu zajmującego się „sprzedażą na odległość” -1 kontrola (obiekt zlokalizowany na terenie zakładu przetwórstwa mięsnego).
- przesyłanie informacji dotyczących:
  - zwrotów mięsa i jego przetworów z sieci detalicznej do zakładów przetwórczych nadzorowanych przez Inspekcję Weterynaryjną (3 informacje do IW)
  - zaobserwowanych nieprawidłowości w ruchomych punktach sprzedaży będących pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej (2 informacje do IW)
  - nieprawidłowego oznakowania przetworów mięsnych przez producenta (1 informacja do IW)

Policja

- wspólne kontrole w zakresie:
  - przestrzegania prawa żywnościowego przy sprzedaży środków spożywczych w ruchomym punkcie sprzedaży – 1 kontrola
  - nielegalnego alkoholu mogącego znajdować się w obrocie – 2 kontrole (zakłady żywienia zbiorowego otwartego), w kontrolach uczestniczyli również przedstawiciele Inspekcji Pracy
- kontynuowana jest współpraca w zakresie sprzedaży żywności na odległość

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa

- nawiązano współpracę z związku z misją FVO w zakresie produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego

Realizując zapisy art. 17 ust. 2 rozporządzenia 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego powołującego Europejski Urząd do Spraw Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz.Urz.WE L 31, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 463) w zakresie informowania opinii publicznej o bezpieczeństwie i ryzyku związanym z żywnością, nadzorem nad bezpieczeństwem żywności oraz innych działaniach monitorujących, obejmujących wszystkie etapy produkcji, przetwarzania i dystrybucji współpracowano z lokalnymi środkami masowego przekazu, udzielając informacji na temat bieżącej sytuacji.

Podsumowanie:

W porównaniu do wyników urzędowych kontroli przeprowadzonych w 2012 r. stwierdza się poprawę stanu sanitarno-technicznego obiektów żywnościowo-żywnościowych w powiecie biłgorajskim. Ciągłe jednak utrzymuje się tendencja do nieprawidłowego przechowywania środków spożywczych wrażliwych mikrobiologicznie (poza urządzeniami chłodniczymi)

i sprzedaży środków spożywczych przeterminowanych. Problem ten dotyczy głównie małych sklepów spożywczych, gdzie są problemy z rotacją artykułów spożywczych. Wynika on prawdopodobnie z celowych działań przedsiębiorcy (zwiększenie asortymentu, zmniejszenie strat) lub braku kontroli wewnętrznej. Sytuacja ta ma miejsce m.in. ze względu na działalność dużych sklepów sieciowych które odebrały klientów mniejszym obiektom.

Część przedsiębiorców, pomimo obowiązku stosowania się do zasad HACCP [obowiązek wynikający z art. 5 rozporządzenia (WE) 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 139 z 2004, str. 1)], w dalszym ciągu nie utrzymuje systemu i narusza prawo żywnościowe. W związku z tym wydano 28 decyzji administracyjnych zobowiązujących przedsiębiorców do opracowania i wdrożenia systemu HACCP mając na względzie zapewnienie jak najlepszej ochrony zdrowia konsumentów. W porównaniu do roku ubiegłego zmniejszyła się ilość decyzji nakazowych zobowiązujących przedsiębiorcę do usunięcia uchybień z 107 w roku 2012 do 43 w roku sprawozdawczym, zmniejszyła się również liczba decyzji wycofania z obrotu środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej z 72 w 2012 r. do 37 w 2013 r. Odzwierciedleniem nie przestrzegania przez przedsiębiorców przepisów sanitarnych jest ilość nałożonych mandatów karnych - ogółem nałożono 62 mandaty na sumę 12250 zł (w roku 2012 nałożono 113 mandatów na sumę 20500zł)

Podsumowując niniejsze opracowanie należy stwierdzić, że system urzędowej kontroli na terenie powiatu działa skutecznie. Przedsiębiorcy prowadzący działalność na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności są objęci nadzorem w zakresie przestrzegania przepisów prawa żywnościowego; w zakresie „produkcji pierwotnej” dotyczącej producentów rolnych tylko niewielką część objęto nadzorem ze względu na brak wniesienia stosownego wniosku przez rolników [nowelizacja ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2010 , Nr 136, poz. 914 ze zm.) wprowadziła obowiązek rejestracji producentów pierwotnych]. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny obiektów uległ poprawie. Znacznie wzrosła, za sprawą Inspekcji Sanitarnej, świadomość operatorów żywności w zakresie zagrożeń w obrocie/produkcji żywności i znacząco zwiększyła się ilość obiektów, które wdrożyły systemy bezpieczeństwa żywności.

III. Nadzór sanitarny w zakresie higieny komunalnej

Sekcja Higieny Komunalnej w 2013 r. przeprowadzała kontrole obiektów znajdujących się w jej ewidencji oraz w ramach kontroli kompleksowych z sekcją Nadzoru P/Epidemicznego – kontrolowała obiekty służby zdrowia, z sekcją Higieny Żywności i Przedmiotów Użytku – kontrolowała obiekty gastronomiczno – noclegowe, a z Nadzorem Zapobiegawczym uczestniczyła w odbiorach obiektów.

Do zadań sekcji Higieny Komunalnej należy sprawowanie nadzoru nad:

- jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi
- przestrzeganiem wymagań higienicznych i zdrowotnych na terenie miejsc wykorzystywanych do kąpieli,
- przestrzeganiem wymagań higienicznych i zdrowotnych w obiektach użyteczności publicznej, w tym w zakładach fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej
- przestrzeganiem wymagań higienicznych i zdrowotnych w obiektach świadczących usługi noclegowe
- przestrzeganiem wymagań higienicznych i zdrowotnych w obiektach służby zdrowia, z Nadzorem P/Ep jako sekcją wiodącą
- nadzór sanitarny nad obiektami sportowymi
- nadzór sanitarny nad transportem osobowym
- nadzór sanitarny nad placami zabaw i piaskownicami
- nadzór sanitarny nad cmentarzami, domami przedpogrzebowymi, transportem pogrzebowym oraz nadzór nad ekshumacjami

Zakres działalności sekcji obejmuje również:

- wydawanie opinii dotyczących organizacji imprez masowych oraz nadzór sanitarny nad tymi imprezami,
- wydawanie opinii dla gminnych regulaminów utrzymania porządku i czystości,
- wydawanie decyzji na ekshumację,
- wydawanie opinii zezwalających na sprowadzanie zwłok z zagranicy.

Nadzór sanitarny w 2013r. prowadzony był zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem kontroli. Ocenie poddano stan sanitarny ustępów publicznych, dworców, przystanków autobusowych, miejsc postojowych, transportu osobowego, transportu chorych, transportu zwłok i szczątków ludzkich, magli, pralni, targowisk, placów zabaw, parków i skwerów, domów opieki, stacji paliw, aptek, obiektów służby zdrowia, obiektów świadczących usługi noclegowe, obiektów świadczących usługi fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej oraz obiektów sportowych.

Przeprowadzono również kontrole przebiegu imprez masowych, na zorganizowanie których Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju wydał pozytywną opinię. Przedmiotem kontroli było sprawdzenie, czy spełnione zostały wymagania sanitarno – higieniczne do których organizator był zobowiązany.

Stan sanitarny obiektów za 2013r.

Wyszczególnienie		Liczba urządzeń i obiektów				
		według ewidencji na 31 XII	skontrolowanych			
			ogółem	ze stwierdzonym złym stanem		
			higieniczno-sanitarnym i technicznym	tylko higieniczno-sanitarnym	tylko technicznym	
<i>0</i>		<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Ustępy publiczne – ogółem		6	6	0	0	0
Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej		5	5	0	0	0
Placówki zapewniające całodobową opiekę		2	2	0	0	0
Noclegownie i domy dla bezdomnych		1	1	0	0	0
Obiekty hotelarskie	Hotele	2	2	0	0	0
	Motele	1	1	0	0	0
	Pensjonaty	1	1	0	0	0
	Kempingi	1	1	0	0	0
	Schroniska młodzieżowe, schroniska, pola biwakowe	1	1	0	0	0
Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie		55	53	0	0	0
Zakłady fryzjerskie		77	72	0	1	0
Zakłady kosmetyczne		16	14	0	0	0
Zakłady odnowy biologicznej		8	8	0	0	0
Inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług (fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu)		15	15	0	1	0
Dworce autobusowe		1	1	0	0	0
Tereny rekreacyjne		12	12	0	0	0
Cmentarze		34	15	0	0	0
Domy przedpogrzebowe		1	1	0	0	0
Inne obiekty		80	59	0	1	0
Ogółem		319	270	0	3	0

Jako inne, (łącznie 80 obiektów) wykazano znajdujące się pod nadzorem:

- apteki – 43
- stacje paliw – 16
- obiekty sportowe – 3
- kina – 1
- pralnie – 2
- magle – 2
- zajezdnia PKS – 1
- targowisko – 1
- transport osobowy – 1
- transport pogrzebowy – 7
- amfiteatry – 3

Obiekty poza ewidencją:

- wiaty i przystanki PKS – skontrolowanych 5
- piaskownice – skontrolowanych 9
- ekshumacje – skontrolowanych 15
- parkingi – skontrolowanych 5
- imprezy masowe – skontrolowanych 2

W 2013r. kontroli poddano 21 środków transportu, w tym:

- 3 autobusy komunikacji miejskiej
- 3 samochody do przewozu chorych
- 2 busy
- 13 samochodów do przewozu zwłok i szczątków ludzkich

Podsumowanie:

Podsumowując wyniki przeprowadzonych kontroli należy stwierdzić, że stan sanitarno-porządkowy nadzorowanego terenu nie budził większych zastrzeżeń. Poprawa gospodarki ściekowej powiatu biłgorajskiego następuje sukcesywnie ale niestety w nieznacznym zakresie i na małych obszarach.

Od połowy 2013r. zaczęły obowiązywać nowe przepisy dotyczące odbioru odpadów. Trudno jeszcze dokładnie ocenić czy odbiór odpadów na terenie powiatu przebiega bez zakłóceń, ale do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju nie wpływały żadne sygnały dotyczące tego zagadnienia. Takie informacje nie pojawiały się również w monitorowanych przez nas mediach lokalnych.

Na terenie powiatu, zwłaszcza w lasach, można jeszcze spotkać miejsca zanieczyszczone starymi odpadami, często wielkogabarytowymi, które akcyjnie uprzążane są przez urzędy gmin. Wszystkie kontrolowane obiekty legitymowały się dokumentami zgłoszenia do gminy informacji o wytwarzanych odpadach i umowami z podmiotami świadczącymi usługi ich odbioru.

Nadzorowane obiekty użyteczności publicznej w zdecydowanej większości świadczą usługi zgodnie z nałożonymi standardami sanitarnymi. W większości kontrolowanych obiektów stwierdzany stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

Nie wydawano zaleceń, nie są prowadzone postępowania administracyjne. Pojedyncze przypadki, gdzie te standardy nie zostały zachowane przedstawiono w tabelach. W przypadku obiektów świadczących usługi fryzjerskie i kosmetyczne, sprawowanie nadzoru

sanitarnego utrudniał fakt braku, od 01.01.2012r., przepisów regulujących wymagania dla tych obiektów na podstawie których, między innymi, prowadzony jest nadzór sanitarny.

Nadal utrzymuje się dobry stan sanitarno – porządkowy oraz sanitarno – higieniczny obiektów znajdujących się w ewidencji sekcji i nadzorowanych w 2013r. Nie są widoczne różnice przy ocenie ich stanu w porównaniu do lat poprzednich.

W oparciu o wyniki z przeprowadzonych kontroli stan sanitarny powiatu biłgorajskiego, w zakresie nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej należy uznać za dobry.

Nadzór nad kąpieliskami.

Na terenie powiatu nie funkcjonują żadne kąpieliska.

W roku 2013 zostały zgłoszone przed sezonem 4 miejsca wykorzystywane do kąpieli (w Biłgoraju, Józefowie, Frampolu oraz na zbiorniku Biszczka – Żary). Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju, po otrzymaniu wyników wody od administratorów obiektów, wydał oceny przydatności wody do celów kąpielowych przed sezonem oraz w trakcie trwania sezonu. Ponadto przeprowadzono w trakcie sezonu kąpielowego kontrole protokolarne stanu sanitarno – higienicznego miejsc wykorzystywanych do kąpieli. Stan sanitarno-higieniczny funkcjonujących obiektów nie budził zastrzeżeń, miejsca wykorzystywane do kąpieli oceniono jako dobre.

Miejsca wykorzystywane do kąpieli.

akwen	nazwa zwyczajowa MWDK	administrator
Biłgoraj	„Bojary”	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biłgoraju
Józefów II	„Józefów II”	Gmina Józefów
Biszczka - Żary	„Biszczka – Żary”	Gmina Biszczka
Frampol	„Frampol”	Gmina Frampol

Nadzór nad jakością wody do spożycia.

Nadzór nad jakością wody Sekcja Higieny Komunalnej sprawuje w:

- 43 wodociągach zbiorowego zaopatrzenia,
- 2 innych podmiotach zaopatrujących w wodę (wodociągi lokalne)
- 2 wodociągach, które wchodzą na teren powiatu.

Większość zasobów wód podziemnych zasilających wodociągi powiatu biłgorajskiego nadaje się do bezpośredniego wykorzystania bądź po zastosowaniu prostych metod uzdatniania polegających głównie na usuwaniu naturalnych pierwiastków takich jak żelazo i mangan.

Najczęstsze stwierdzone przekroczenia wartości dopuszczalnych, w wodociągach powiatu biłgorajskiego dotyczyły parametrów dla których określono stężenia dopuszczalne nie z powodu zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi w razie ich przekroczenia, lecz z uwagi na możliwy niekorzystny wpływ na barwę, zapach, mętność i tym samym ocenę jej jakości przez konsumentów.

W tych przypadkach, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju dopuścił warunkowo wodę do spożycia po ocenie akceptowalności parametrów organoleptycznych oraz rozważeniu stopnia zagrożenia dla zdrowia konsumentów.

Łącznie w prowadzonych postępowaniach na poprawę jakości wody wydano 9 decyzji, w tym:

wodociągi zbiorowego zaopatrzenia:

- o warunkowym dopuszczeniu wody do spożycia – 2
- zmieniające termin wykonania – 2
- wygaśnięcie postępowania – 3
- decyzja o umorzeniu postępowania administracyjnego przed wydaniem decyzji merytorycznej – 1

wodociągi lokalne

- wygaśnięcie postępowania – 1

% ludności korzystającej z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę w gminach powiatu

L.p.	gmina	Liczba miejscowości zwodociągowanych w gminie	% ludności korzystającej z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia
1.	Biłgoraj – miasto	1	99
2.	Aleksandrów	2	98
3.	Biłgoraj – gmina	36	98
4.	Biszcza	8	100
5.	Frampol	18	100
6.	Goraj	14	94
7.	Józefów	20	100
8.	Księżpol	23	98
9.	Łukowa	9	100
10.	Obsza	6	100
11.	Potok Górny	12	99
12.	Tarnogród	6	99
13.	Tereszpol	7	100
14.	Turobin	24	97

w powiecie – 98,7 % mieszkańców korzysta z wody wodociągów zbiorowego zaopatrzenia

wodociąg				Liczba ludności korzystająca z wody która:	
Gmina	Miejscowość	Produkcja [m ³ /d]	Ocena wody [dobra/zła]	odpowiada wymaganiom	nie odpowiada wymaganiom
Biłgoraj	Biłgoraj	2807	dobra	26773	-
Biłgoraj	Dyle	20	dobra	379	-
Biłgoraj	Hedwiżyn	342	dobra	1206	-
Biłgoraj	Korczów-Okrągłe	146	dobra	2442	-
Biłgoraj	Smólsko Duże	49	zła	-	811
Biłgoraj	Sól	212	dobra	3274	-
Biłgoraj	Dąbrowica	72	dobra	1337	-
Biłgoraj	Majdan Gromadzki	103	dobra	1562	-
Biłgoraj	Ciosmy	17	dobra	353	-
Józefów	Józefów	329	dobra	2828	-
Józefów	Górecko Stare	76	zła	-	841
Józefów	Majdan Nepryski	214	dobra	2476	-
Józefów	Stanisławów	94	dobra	966	-
Józefów	Szopowe	11	dobra	126	-
Tarnogród	Tarnogród Prz. Róż.	308	dobra	2537	-
Tarnogród	Tarnogród Prz. Pluskie	119	dobra	993	-
Goraj	Goraj	90	dobra	1219	-
Goraj	Albinów Duży	2,6	dobra	67	-
Goraj	Gilów	31	dobra	218	-
Goraj	Hosznia Abramowska	10,3	dobra	94	-
Goraj	Jędrzejówka	36	dobra	307	-
Goraj	Kondraty	22,4	dobra	168	-
Goraj	Zagrody-Krzakowa G.	6,7	dobra	60	-
Goraj	Zastawie	149	dobra	1568	-
Frampol	Frampol	102	dobra	2402	-
Frampol	Korytków Mały	84	dobra	1531	-
Frampol	Teodorówka-Radzięcín	371	dobra	3228	-
Turobin	Turobin	97	dobra	1648	-
Turobin	Gródki	70	dobra	833	-
Turobin	Tokary	22	dobra	339	-
Turobin	Żabno	33	dobra	529	-
Turobin	Tarnawa Duża	64	dobra	1075	-
Turobin	Żurawie	131	dobra	1972	-
Potok	Potok Górny	228	dobra	3231	-
Potok	Lipiny Dolne	212	dobra	2315	-
Tereszpol	Tereszpol Zygmuntý	344	dobra	3499	-
Tereszpol	Lipowiec	72	dobra	537	-
Biszcza	Biszcza	450	zła	-	4017
Obsza	Babice-Dorbozy	988	dobra	9283	-
Łukowa	Łukowa	590	dobra	4360	-
Księżpol	Księżpol	190	dobra	2616	-
Księżpol	Markowicze	145	dobra	2532	-
Aleksandrów	Aleksandrów	289	dobra	3592	-
Razem		9749	-	96475	5669

Uwagi do tabeli:

- w tabeli podano liczbę mieszkańców zaopatrywaną z nadzorowanych wodociągów tylko na terenie powiatu biłgorajskiego
- wodociąg **Ciosmy** - 353 osoby zaopatrywane na terenie powiatu biłgorajskiego + 79 osoby na terenie powiatu niżańskiego (województwo podkarpackie),

- wodociąg **Teodorówka-Radzięcin** 3228 osób zaopatrywanych na terenie powiatu biłgorajskiego + 96 osoby na terenie powiaty zamojskiego,
- wodociąg **Tokary** 339 osób zaopatrywanych na terenie powiatu biłgorajskiego + 35 osób na terenie powiatu janowskiego,
- wodociąg **Babice-Dorbozy** 9283 osoby zaopatrywane na terenie powiatu biłgorajskiego + 273 osoby na terenie powiatu leżajskiego (województwo podkarpackie)
- łącznie wodociągi powiatu biłgorajskiego zaopatrują 483 mieszkańców w innych powiatach (w tym 352 osoby zaopatrywane poza województwem lubelskim)
- liczba ludności korzystająca z wody dobrej jakości z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia powiatu biłgorajskiego – to 96475 osób, a liczba ludności korzystająca z dobrej jakości wody z wodociągów z innych powiatów – 1 415, co daje łącznie 97890 mieszkańców, którzy korzystają z wody dobrej jakości, rozprowadzanej wodociągami zbiorowego zaopatrzenia na terenie powiatu biłgorajskiego.

Wodociągi z innych powiatów zaopatrujące miejscowości w powiecie biłgorajskim.

Lp.	nazwa wodociągu	wodociąg gminy	wodociąg powiatu	wodociąg województwa	zaopatrywana miejscowość w pow. biłgorajskim	gmina zaopatrywanej miejscowości
1.	Janów Lubelski	gm. miejska Janów Lubelski	janowski	lubelskie	Bukowa	Biłgoraj
					Andrzejówka	
2.	Radecznicza	Radecznicza	zamojski		Chłopków	Frampol
					Hosznia Ordynacka (część – 26 osób)	Goraj
					Wólka Czernięcińska	Turobin
3.	Gruszka Duża	przepompownia Bzowiec gmina Rudnik właściciel gmina Rudnik	krasnostawski		Zabłocie	

Wodociągi powiatu biłgorajskiego zaopatrujące miejscowości poza granicami własnej gminy.

Lp.	nazwa wodociągu	wodociąg gminy	miejscowości zaopatrywane	gmina zaopatrywanej miejscowości	powiat zaopatrywanej miejscowości	województwo zaopatrywanej miejscowości
1.	Aleksandrów	Aleksandrów	Nowy Lipowiec	Księżpol	biłgorajski	lubelskie
			Stary Lipowiec			
			Kulasze			
2.	Korytków Mały	Frampol	Korytków Duży	Biłgoraj		
3.	Teodorówka		Abramów	Goraj		
			Średniówka			
			Trzęsiny	Radecznicza	zamojski	
4.	Księżpol	Księżpol	Kol. Chmielek	Łukowa	biłgorajski	
5.	Babice – Dorbozy	Obsza	Szarajówka			
			Różaniec	Tarnogród		
			Wola Różaniecka			
			Luchów Górny			
			Luchów Dolny	Księżpol		
			Korchów Pierwszy			
			Korchów Drugi			
			Płusy			
			Jastrzębiec	Kuryłówka	ieżajski	
6.	Ciosmy	Biłgoraj	Szeliga	Harasiuki	nizański	podkarpackie
7.	Dąbrowica		Biłgoraj – dz. Zacisze	gm. miejska Biłgoraj	biłgorajski	lubelskie
8.	Tokary	Turobin	Kol. Otroc	Chrzanów	janowski	lubelskie
9.	Gródki		Kol. Kondraty	Goraj	biłgorajski	

Producenci wody:

Producent	wodociąg	Produkcja wody w m ³ /dobę dla wodociągu
Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej spółka z o.o. ul. Łąkowa 13, 23-400 Biłgoraj	Biłgoraj	2807
produkcja razem dla producenta		2807
Gmina Biłgoraj ul. Kościuszki 88, 23-400 Biłgoraj	Ciosmy	17
	Dyle	20
	Dąbrowica	72
	Hedwiżyn	342
	Korczów-Okragłe	146
	Majdan Gromadzki	103
	Smólsko Duże	49
	Sól	212
produkcja razem dla producenta		961
Zakład Wodociągów i Kanalizacji ul. Leśna 1, 23-460 Józefów	Górecko Stare	76
	Józefów	329
	Majdan Nepryski	214
	Stanisławów	94
	Szopowe	11
produkcja razem dla producenta		724
Tarnogrodzki Zakład Komunalny Spółka zo.o ul. Kościuszki 5, 23-420 Tarnogród	Tarnogród Przedmieście Różanieckie	308
	Tarnogród Przedmieście Płuskie	119
produkcja razem dla producenta		427
Gmina Goraj ul. Bednarska 1, 23-450 Goraj	Albinów Duży	2,6
	Gilów	31
	Goraj	90
	Hosznia Abramowska	10,3
	Jędrzejówka	36
	Konraty	22,4
	Zastawie	149
	Zagrody-Krzakowa Górka <i>(Szkoła Podst. - wod. lokalny)</i>	6,7 2,1
produkcja razem dla producenta		350,1
Zakład Gospodarki Komunalnej Potok Górny 116, 23- 423 Potok Górny	Lipiny Dolne	212
	Potok Górny	228
produkcja razem dla producenta		440
Zakład Gospodarki Komunalnej Biszczka 79, 23-425 Biszcza	Biszczka	450
produkcja razem dla producenta		450
Zakład Gospodarki Komunalnej Obsza 36, 23-413 Obsza	Babice-Dorbozy	988
produkcja razem dla producenta		988

Producent	wodociąg	Produkcja wody w m³/dobę dla wodociągu
Zakład Gospodarki Komunalnej Łukowa 570/4, 23-412 Łukowa	Łukowa	590
produkcja razem dla producenta		590
Zakład Gospodarki Komunalnej ul.Łąkowa 4, 23-440 Frampol	Korytków Mały	84
	Frampol	102
	Teodorówka-Radzięcín	371
produkcja razem dla producenta		557
Zakład Gospodarki Komunalnej ul.Przemysłowa 10, 23-415 Księżpol	Księżpol	190
	Markowicze	145
produkcja razem dla producenta		335
Gmina Aleksandrów, Aleksandrów 380, 23-408 Aleksandrów	Aleksandrów	289
produkcja razem dla producenta		289
Zakład Gospodarki Komunalnej w Tereszpól w Zaorendzie ul. Szkolna 44, 23-407 Tereszpól	Lipowiec	72
	Tereszpól-Zygmunt	344
produkcja razem dla producenta		416
Gmina Turobin ul. Rynek 4, 23-465 Turobin	Gródki	70
	Tarnawa Duża	64
	Tokary	22
	Turobin	97
	Żabno	33
	Żurawie	131
produkcja razem dla producenta		417
Arion ZOZ Biłgoraj ul. Pojaska 5, 23-400 Biłgoraj	Arion ZOZ Biłgoraj - ujęcie własne	71
produkcja razem dla producenta		71

Podsumowanie:

Nadzór nad jakością wody Sekcja Higieny Komunalnej sprawuje w 43 wodociągach zbiorowego zaopatrzenia, 2 innych podmiotach zaopatrujących w wodę oraz w 2 wodociągach, które wchodzi na teren powiatu.

Większość zasobów wód podziemnych zasilających wodociągi powiatu biłgorajskiego nadaje się do bezpośredniego wykorzystania bądź po zastosowaniu prostych metod uzdatniania polegających głównie na usuwaniu naturalnych pierwiastków takich jak żelazo i mangan.

Najczęstsze stwierdzone przekroczenia wartości dopuszczalnych, w wodociągach powiatu biłgorajskiego dotyczyły parametrów dla których określono stężenia dopuszczalne nie z powodu zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi w razie ich przekroczenia, lecz z uwagi na możliwy niekorzystny wpływ na barwę, zapach, mętność i tym samym ocenę jej jakości przez konsumentów. W tych przypadkach, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju dopuścił warunkowo wodę do spożycia po ocenie akceptowalności parametrów organoleptycznych oraz rozważeniu stopnia zagrożenia dla zdrowia konsumentów.

Na terenie naszego powiatu stwierdza się wyjątkowo wysoki procent zwodociągowania. 98,7% mieszkańców powiatu biłgorajskiego korzysta z wody rozprowadzanej przez wodociągi zbiorowego zaopatrzenia. Na terenie powiatu, to wody podziemne stanowią podstawowe źródło zaopatrzenia ludności z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia i ujęć indywidualnych. Należą wprawdzie do zasobów odnawialnych i w porównaniu z wodami powierzchniowymi ulegają przeobrażeniom antropogenicznym w stopniu niewielkim ale

poprawa jakości w przypadku ich zanieczyszczenia jest możliwa dopiero po bardzo długim okresie czasu albo w ogóle nie jest możliwa.

Większość zasobów wód podziemnych zasilających wodociągi powiatu biłgorajskiego nadaje się do bezpośredniego wykorzystania bądź po zastosowaniu prostych metod uzdatniania polegających głównie na usuwaniu naturalnych pierwiastków takich jak żelazo i mangan. Łatwość ich ujmowania w dogodnym miejscu, stabilność składu fizyczno – chemicznego przemawiają za potrzebą szczególnej ich ochrony.

Wzrastające zużycie wody powoduje wzrastającą ilość produkowanych ścieków. Nie bez znaczenia jest więc fakt, że niski stopień skanalizowania sprawia, że większa ich część pozostaje głównie w szambach o różnym stopniu szczelności. Stan gospodarki wodno – ściekowej powiatu biłgorajskiego należy określić jako niezadowalający. Istniejąca infrastruktura techniczna sieci kanalizacyjnej nie jest wystarczająca i stanowi często jedynie nieznaczną część obszarów zaopatrywanych przez sieć wodociągową. Planowane inwestycje, w świetle ustalonych dla powiatu priorytetów w zakresie gospodarki wodno – ściekowej na najbliższe lata wskazują, że poprawa będzie wprawdzie odczuwalna, ale w dalszym ciągu niewystarczająca.

Podstawowe zagrożenia dla jakości wód podziemnych powiatu, ze względu na jego rolniczy charakter, może być brak kanalizacji, nieszczelność zbiorników na ścieki, niewłaściwe magazynowanie obornika, gnojowicy i gnojówki oraz ich nieodpowiednie wykorzystanie rolnicze. Nie bez znaczenia są również zanieczyszczenia lokalne obszarowych systemów melioracyjnych – (rowów oraz cieków i kanałów) w wyniku podejmowania działań nieprzyjaznych środowisku – nieodpowiednie stosowanie nawozów naturalnych i mineralnych oraz środków ochrony roślin.

Konsumpcja wody wodociągowej produkowanej przez przedsiębiorstwa wodociągowe w ramach zbiorowego zaopatrzenia ludności daje gwarancję bezpieczeństwa zdrowotnego. Jakość tej wody jest pod stałym nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz producentów wody. Nie daje takiej pewności spożywanie wody z przypadkowych źródeł, bądź ujęć prywatnych nie nadzorowanych przez służby sanitarne.

Podsumowanie ogólne działalności sekcji:

Decyzje ogółem – 41

w tym:

- ekshumacje – 30
- woda do spożycia – 9
- nałożone na obiekty użyteczności publicznej – 2

Decyzje płatności – 3

(nałożone na obiekty użyteczności publicznej)

Mandat – 1 na kwotę 100,00 zł

Postanowienia ogółem – 18

(wydawane postanowienia dotyczyły aspektów proceduralnych postępowania)

w tym:

- dotyczące transportu zwłok i przywozu zwłok z zagranicy – 11
- organizowania imprez masowych – 2
- regulaminu porządku w gminach – 2
- przekazanie sprawy – 3

Inna działalność nadzorowa sekcji Higieny Komunalnej.

- odbiory obiektów wspólne z Nadzorem Zapobiegawczym – 11
- obiekty służby zdrowia z Nadzorem P/Ep jako sekcją wiodącą – 49
- obiekty służby zdrowia (rejestracja protokołu w HK) – 6

W wyniku całorocznej działalności pracownicy sekcji Higieny Komunalnej w 2013 roku:
(zgodnie z drukiem sprawozdawczym MZ – 45)

- przeprowadzili **564** kontrole
- pobrali do badań **440** prób w ramach sprawowanego nadzoru nad jakością wody
(woda do spożycia oraz badanie wody ciepłej w kierunku *Legionella sp.*)

wykonali:

- 400 badań
- 53 oznaczenia chemiczne,
- 347 oznaczeń fizycznych

IV. Nadzór sanitarny w zakresie higieny dzieci i młodzieży

Sekcja higieny dzieci i młodzieży realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- higieny procesów nauczania i wychowania
- higieny wypoczynku i rekreacji.

Zakres działania w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego dotyczy higieny pomieszczeń i wymagań w stosunku do sprzętu używanego w szkołach i innych placówkach oświatowo – wychowawczych, szkołach wyższych oraz w placówkach wypoczynku letniego i zimowego dzieci i młodzieży, a także higieny procesów nauczania.

W 2013 r. w wykazie obiektów oświatowo–wychowawczych objętych nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju figurowały: żłobek/klub dziecięcy, przedszkola (publiczne i niepubliczne) oraz tzw. inne formy wychowania przedszkolnego, szkoły różnego typu i szczebla kształcenia (podstawowe, gimnazja, ponadgimnazjalne, wyższe), placówki zapewniające opiekę i wychowanie w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania (internaty, dom studenta), placówki wychowania pozaszkolnego.

W okresie wolnym od zajęć lekcyjnych tj. ferii zimowych, wakacji letnich, nadzorowano wypoczynek dzieci i młodzieży w oparciu o zgłoszenia umieszczone przez kuratoria oświaty w ogólnopolskiej bazie danych: www.wypoczynek.men.gov.pl.

Pod nadzorem znajdowało się 120 placówek stałych oraz 33 placówki sezonowe (tj. wypoczynku letniego i zimowego). Przeprowadzono ogółem 179 kontroli, w tym 144 kompleksowych (111 w obiektach stałych oraz 33 w placówkach wypoczynku).

Zapewnienie sprzyjającego zdrowiu środowiska nauczania i wychowania, spędzania czasu wolnego, wymaga wysiłku wszystkich osób związanych z funkcjonowaniem placówek, świadomości istnienia zagrożeń oraz znajomości zasad higieny i bezpieczeństwa. Utrzymanie w szkołach i placówkach bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, spędzania czasu wolnego jest zagwarantowane ustawowo. Placówki oświatowo–wychowawcze, pracy pozaszkolnej mieściły się w budynkach budowanych zgodnie z przeznaczeniem lub adoptowanych, w dobrym stanie sanitarno-higienicznym oraz technicznym.

Kontrole przeprowadzono w oparciu o obowiązujący harmonogram kontroli.

W ramach nadzoru bieżącego nad placówkami nauczania przeprowadzano/analizowano:

1. higieniczną ocenę tygodniowego rozkładu zajęć lekcyjnych w szkołach podstawowych, gimnazjach oraz szkołach ponad gimnazjalnych pod kątem przestrzegania zasad higieny. Plan zajęć dydaktyczno-wychowawczych powinien uwzględniać potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia; oceniono 448 oddziałów, w 78 placówkach, nieprawidłowości nie stwierdzono. Występujące spostrzeżenia podyktowane były brakiem w szkołach sal gimnastycznych, „łączeniem klas” z powodu małej liczby dzieci, dojazdów uczniów do szkół autobusami kursowymi, łączeniem przez nauczycieli uczących określonego przedmiotu godzin do etatu w kilku szkołach.

2. dostosowanie mebli szkolnych, z których korzystają uczniowie pozostający pod opieką szkoły, do wymagań ergonomii - mając na uwadze zapobieganie wadom postawy.

Ocenę przeprowadzono w 87 placówkach, oceniono 240 oddziałów, 3824 stanowiska. Nieprawidłowości nie stwierdzono. Znaczna część placówek dysponowała meblami szkolnymi w dobrym stanie technicznym, bez certyfikatów, zakupionymi w latach, kiedy certyfikaty nie obowiązywały.

3. przestrzeganie wymogów prawnych w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i ich mieszanin w szkolnych pracowniach chemicznych. Na terenie działania PSSE w Biłgoraju - 4 szkoły (gimnazja) posiadały substancje chemiczne i ich mieszaniny. Podczas kontroli stwierdzono przestrzeganie obowiązujących przepisów prawnych w zakresie ich stosowania.

4. warunki prowadzenia zajęć z informatyki w szkolnych pracowniach komputerowych, ocena wypadła pozytywnie. Pracownie komputerowe wyposażone były zgodnie z obowiązującymi wymaganiami w tym zakresie.

5. warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego i rekreacji. Niekorzystnym czynnikiem był brak wystarczającej infrastruktury do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego. W 8 szkołach podstawowych i 2 szkołach filialnych, z powodu braku sali gimnastycznej ew. rekreacyjnej, a także braku możliwości skorzystania w innej placówce, zachodziła konieczność prowadzenia zajęć na korytarzach szkolnych. W 1 szkole podstawowej niezależnie od posiadanych sal gimnastycznych, lekcje wychowania fizycznego odbywały się na korytarzu, dotyczyło to placówki, w której naukę pobierała znaczna liczba dzieci (duża liczba oddziałów).

6. przy współdziałaniu z sekcją HŻŻ i PU, która była działem wiodącym, prowadzono nadzór nad dożywianiem dzieci, nad spożywaniem posiłków w higienicznych warunkach. W 61 szkołach, na terenie 12 gmin oraz Gminy Miasto Biłgoraj wydawano ciepłe posiłki obiadowe jedno lub dwudaniowe, z których skorzystało 5708 uczniów (w 2012r. – 6352). Ulega zmniejszeniu liczba dzieci i młodzieży korzystającej z posiłków dofinansowanych, w 2012r. wyniosła 2176, natomiast w 2013r. – 2142 uczniów.

7. zapewnienie przez dyrektorów placówek możliwości pozostawienia uczniom części podręczników i przyborów szkolnych w pomieszczeniach szkolnych,

8. w związku z reformą programową szkolnictwa podstawowego, mając na uwadze zapewnienie właściwych warunków realizacji obowiązku szkolnego uczniom szkół podstawowych, a zwłaszcza przygotowanie szkół do objęcia obowiązkiem szkolnym dzieci 6-letnich, przeprowadzono w 10% placówek ocenę higieny procesu nauczania – uczenia się. Wyniki kontroli wykazały stan dobry, który wymagał analizy i nieznacznej poprawy higieny procesu nauczania - uczenia się.

9. wzmożenie nadzoru w placówkach oświatowych w zakresie występowania/ wprowadzania do szkół tzw. środków zastępczych („dopalaczy”); dyrektorzy szkół nie zgłaszali występującego problemu.

W oparciu o rozporządzenie MEN w sprawie warunków, jakie muszą spełniać organizatorzy wypoczynku dla dzieci i młodzieży szkolnej, a także zasad jego organizowania i nadzorowania, prowadzono nadzór nad placówkami wypoczynku letniego i zimowego.

W okresie ferii zimowych dzieci korzystały z różnych form organizacji czasu wolnego zapewnianego przez szkoły. W miesiącach letnich młodzież wypoczywała na koloniach, obozach harcerskich organizowanych pod namiotami, innych formach wyjazdowych np. obozach sportowych, korzystano z miejsc noclegowych w szkolnych schroniskach młodzieżowych. W 2013 r. liczba placówek wypoczynku letniego i zimowego wyniosła 33, wypoczywało w nich 1331 uczestników, z noclegów w 3 szkolnych schroniskach młodzieżowych (sezonowych), skorzystało 299 osób.

Przeprowadzono 3 kontrole tzw. dzikich placówek, których organizatorzy nie dopełnili obowiązku rejestracji placówki wypoczynku, poinformowano o tym fakcie Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie oraz Kuratorium Oświaty w Lublinie (nieprawidłowości natury sanitarno-higienicznych oraz technicznych nie stwierdzono).

Mając na uwadze poprawę warunków sanitarno-higienicznych, wydano 2 decyzje administracyjne, 2 decyzje umarzające postępowanie (strona wykonała zalecenia przed wydaniem decyzji) oraz 3 wystąpienia.; wszystkie zalecenia pokontrolne zostały zrealizowane; mandatów karnych nie nakładano.

W ramach współpracy z organami prowadzącymi placówki oświatowe przekazywano opracowane materiały dotyczące bieżących zagadnień pracy szkoły m.in. wyniki oceny

warunków higieny procesu nauczania-uczenia się w szkole podstawowej; informacje oświatowe: stanowisko Instytutu Matki i Dziecka, Głównego Inspektora Sanitarnego w sprawie zwalczania wszawicy, profilaktyka zakażeń rota lub norowirusów - celem przekazania dyrektorom podległych szkół, do wykorzystania na posiedzeniach rad pedagogicznych, godzinach wychowawczych, na spotkaniach z rodzicami.

Podsumowanie:

Zapewnienie sprzyjającego zdrowiu środowiska nauczania, spędzania czasu wolnego, wymaga wysiłku wszystkich osób związanych z wychowaniem dzieci i młodzieży, świadomości istnienia zagrożeń oraz znajomości zasad higieny i bezpieczeństwa. Utrzymanie w szkołach i placówkach bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, spędzania czasu wolnego jest zagwarantowane ustawowo.

Placówki oświatowo – wychowawcze będące pod nadzorem PSSE w Biłgoraju były w dobrym stanie sanitarno – technicznym. Dzięki konsekwencji pracowników inspekcji sanitarnej, zaangażowaniu dyrekcji szkół oraz organów prowadzących, przeprowadzane były systematycznie prace remontowe, mające na celu poprawę i utrzymanie obiektów w odpowiednim stanie.

V. Nadzór sanitarny w zakresie higieny pracy

Do zadań Sekcji Higieny Pracy należy sprawowanie nadzoru nad:

- warunkami zdrowotnymi środowiska pracy,
- substancjami chemicznymi i ich mieszaninami,
- prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3,
- produktami biobójczymi,
- szkodliwymi dla zdrowia czynnikami biologicznymi,
- substancjami, preparatami, czynnikami i procesami o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- przestrzeganiem zasad bhp podczas prac usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest,
- warunków zdrowotnych produkcji i obrotu wyrobami mogącymi mieć wpływ na zdrowie ludzi.

Ponadto Sekcja Higieny Pracy prowadzi postępowania administracyjne w sprawach chorób zawodowych.

Sekcja Higieny Pracy posiada w ewidencji 288 zakładów.

W 2013 r. skontrolowano 193 zakłady, należące do 28 działów Polskiej Klasyfikacji Działalności, przeważają zakłady z nw. działów PKD:

- produkcja artykułów spożywczych,
- produkcja odzieży,
- produkcja wyrobów z drewna,
- produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych,
- produkcja metalowych wyrobów gotowych z wyłączeniem maszyn i urządzeń,
- produkcja mebli,
- naprawa pojazdów samochodowych.

W nadzorowanych zakładach zatrudnionych było ogółem 6594 pracowników; z tego 683 pracowników pracowało w warunkach przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i nateżeń czynników szkodliwych dla zdrowia.

Najczęściej występujące czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy to hałas, pyły, szkodliwe czynniki chemiczne, szkodliwe czynniki biologiczne, drgania mechaniczne.

W 2013 r. przeprowadzono 217 kontroli kompleksowych, w tym 119 kontroli obejmowało między innymi zagadnienia z zakresu nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, 8 z zakresu nadzoru nad produktami biobójczymi, 16 z zakresu nadzoru nad substancjami, preparatami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy, 71 z zakresu nadzoru nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi.

W wyniku stwierdzonych podczas kontroli naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych wydano 21 decyzji administracyjnych nakazujących ich usunięcie. Stwierdzone uchybienia dotyczyły: złego stanu sanitarnego pomieszczeń higieniczno-sanitarnych, czynników rakotwórczych lub mutagennych, braku aktualnych pomiarów czynników szkodliwych, braku ryzyka zawodowego, braku badań profilaktycznych pracowników, braku rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia oraz kart badań i pomiarów.

Analizując wyniki prowadzonego nadzoru należy stwierdzić, że warunki higieny pracy oraz standard pomieszczeń higieniczno-sanitarnych w zakładach pracy ulegają stałej poprawie.

Sekcja Higieny Pracy zajmuje się także prowadzeniem postępowań administracyjnych w sprawach chorób zawodowych – dokonywaniem ocen narażenia zawodowego oraz wydawaniem decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej lub o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

W 2013 r.:

- przeprowadzono 2 postępowania administracyjne w sprawach podejrzeń chorób zawodowych.
- wydano 1 decyzję o stwierdzeniu choroby zawodowej – zespół cieśni w obrębie nadgarstka.
- wydano 6 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej – 2 decyzje dot. zespołu cieśni w obrębie nadgarstka, 4 decyzje dot. boreliozy. .

W porównaniu do lat ubiegłych spada ilość zgłaszanych podejrzeń chorób zawodowych, w tym chorób dotyczących boreliozy.

W 2013 roku Sekcja Higieny Pracy zajmowała się także nadzorem nad środkami zastępczymi, rozpatrywano 2 sprawy dotyczące środków zastępczych. Wydano 1 decyzję o umorzeniu postępowania administracyjnego w sprawie wydania decyzji o wymierzeniu kary pieniężnej. Współpracowano z Komendą Powiatową Policji w Biłgoraju oraz Prokuraturą Rejonową w Biłgoraju.

Podsumowanie:

Biorąc pod uwagę liczbę wydanych decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych podczas kontroli naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych oraz liczbę zgłaszanych podejrzeń chorób zawodowych należy stwierdzić, że na terenie działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju warunki higieny pracy w zakładach pracy ulegają stałej poprawie, na co mają wpływ wnikliwe kontrole oraz skutecznie prowadzone postępowanie administracyjne.

VI. Nadzór sanitarny zakładów służby zdrowia

Do zadań sekcji Nadzoru P/Epidemicznego należy:

-zapobieganie i zwalczanie chorób zakaźnych (z uwzględnieniem szczepień ochronnych)
-sprawowanie nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

W 2013 r. pod nadzorem Sekcji Nadzoru P. Epidemicznego były następujące obiekty:
Działalność lecznicza wykonywana przez podmioty lecznicze:

Lecznictwo stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne:

Szpitalne:

Szpital w Biłgoraju z następującymi oddziałami: Oddział Chirurgiczny z Pododdziałem Urazowo-Ortopedycznym, Oddział Rehabilitacji, Oddział Pediatryczny, Oddział Kardiologiczny, Oddział Chorób Wewnętrznych, Oddział Obserwacyjno-Zakaźny, Oddział Chorób Płuc i Gruźlicy, Oddział Neurologiczny z Pododdziałem Rehabilitacji Neurologicznej, Oddział Neonatologiczny, Oddział Ginekologiczno-Położniczy

Inne niż szpitalne:

- 1/ Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Tarnogrodzie-należący do ARION Szpitale sp. z o.o. Zespół Opieki Zdrowotnej w Biłgoraju,
- 2/ Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy „Gawra”–Michalina Łukasiewicz w Długim Kącie 7A gm. Józefów - funkcjonuje od 2012r.

Ambulatoryjne świadczenia zdrowotne: 38

Przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria z izbą chorych, lecznice:

- 1/ Przychodnia Lekarska w Tarnogrodzie, 2/ Praktyka Lekarska „Konsylium”-Biłgoraj,
- 3/ Centrum Medyczne Ulamed-Biłgoraj, 4/ Przychodnia Zdrowia Biłgoraj, 5/ NZOZ Frampol
- 6/ NZOZ Frampol Nasze Zdrowie, 7/ Przychodnia Lekarska Twój Lekarz-Biłgoraj, 8/ Genesis –Biłgoraj, 9/ NZOZ Luxmed Bilgoraj, 10/ Nasze Zdrowie Józefów, 11/Viwa Femina,
- 12/NZOZ KardioneuroMed, 13/ Przych. Specjalist. w Biłgoraju, 14/ Por Ginekologiczna Frampol,
- 15/ Por. Chirurgiczna w Biłgoraju 16/ Por. Ginek. Tarnogród 17/ Poradnia Leczenia Uzależnień w Biłgoraju, 18/ Por Zdr. Psych Bilgoraj, 19/ Diaverum Biłgoraj, 20/ Pogotowie Ratunkowe w Biłgoraju 21/NZOZ w Obszy, 22/NZOZ Medicus w Potoku Górnym, 23/Ośrodek Zdrowia w Soli,24/Przychodnia Zdrowia w Księżpolu, 25/ Poradnia Zdrowia w Aleksandrowie, 26/Praktyka Lekarska ”Medyk” w Tereszpolu, 27/ Poradnia Zdrowia w Turobinie, 28/Przychodnia Lekarska „Twój Lekarz” Lipiny Górne, 29/ Punkt Lekarski w Bukowej, 30/ NZOZ w Goraju, 31/ Praktyka Lekarska Eskulap w Biszczy, 32/ NZOZ Radent w Turobinie, 33/ Przychodnia Rodzinna Łukowa, 34/ Nasze Zdrowie w Długim Kącie 35/ NZOZ w Teodorówce, 36/Centrum Med. Plus.-Biłgoraj, 37/NZOZ Piel.-Med. Biłgoraj, 38/Diagnostyka Komputerowa-Biłgoraj,

doszły nowe placówki: 3

- 1/ Centrum. Med. Plus-Biłgoraj, 2/NZOZ Piel.-Med.-Biłgoraj, 3/Diagnostyka Komputerowa Biłgoraj

zlikwidowano 2 obiekty : NZOZ Novamed i NZOZ Pulmed.

Zakłady rehabilitacji leczniczej: 8

w mieście - 5 :

- 1/ Przych.Reh. Revimed, 2/ Reha-Complex Biłgoraj, 3/ Fizjo- Med. Biłgoraj, 4/ Ośrodek Rehabilitacji i Terapii dla dzieci Niepełnosprawnych, 5/ NZOZ Podaj Dłoń Zakład Rehabilitacji Józefów

na wsi - 3:

1/ Reha-Complex Łukowa, 2/ NZOZ W. Okoń Goraj, 3/ NZOZ W. Okoń Turobin

Inne: 8

Miasto -6:

1/ Gabinety Medyczne Przyzakładowe Spółdzielni „Promień”, 2/ Punkt Pobrań Laboratorium „Luxmed”, 3/ Laboratorium Filia NZOZ w Biłgoraju, 4/ Filia pogotowia w Tarnogrodzie, 5/ Gab. Spółdzielni Tanew-Biłgoraj, 6/ Kardiocentrum Filia Obszański Biłgoraj

Wieś - 2:

1/ Filia NZOZ w Potoku, 2/ s.c.Rehabilitacja Fizjomar w Łukowej

Ponadto:

- indywidualne praktyki lekarskie/ w trakcie specjalizacji: 2

- indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie: 92

Razem: 94

- indywidualne praktyki lekarzy dentyków: 12

- indywidualne specjalistyczne praktyki dentyckie: 48

Razem :60

oraz:

gabinet rehabilitacji będący pod nadzorem Sekcji Higieny Komunalnej: J.Wróbel – Obsza

I. Dane liczbowe odnośnie działalności kontrolno- represyjnej

W 2013 r. przeprowadzono łącznie **246** kontrole z zakresu epidemiologii dotyczące stanu sanitarno-technicznego placówek i szczepień ochronnych, w tym :

- z zakresu epidemiologii 197, w tym w lecznictwie zamkniętym 17 (poszczególne oddziały)

- z zakresu szczepień przeprowadzono 34

Plan pracy zakładał wykonanie 231 kontroli, w tym 34 z zakresu szczepień ochronnych i został wykonany zgodnie z harmonogramem.

Kontrolę kompleksową szpitala przeprowadzono 1x w 2013 r. – kontrole dotyczyły również zagadnień higieny komunalnej, higieny pracy, higieny żywności i żywienia.

Kontrolę Oddziału Noworodkowego przeprowadzono 2x w 2013 r.

Kontrole obiektów lecznictwa otwartego przeprowadzono 1x w roku /w tym z Sekcją Higieny Komunalnej 46 obiekty /

Ogółem w 2013 r. wydano **8** decyzji administracyjnych dotyczących usunięcia w placówkach medycznych stwierdzonych podczas kontroli uchybień natury higienicznej i zdrowotnej,

w tym: lecznictwo zamknięte - **1** (decyzja dotyczyła szpitala w Biłgoraju), lecznictwo otwarte

- **7**

VII. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych na terenie powiatu biłgorajskiego.

Porównawcza sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych na terenie działalności PSSE Biłgoraj w latach 2010- 2013r.

Lp.	Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w 2010	Liczba zachorowań w 2011	Liczba zachorowań w 2012	Liczba zachorowań w 2013r
1.	Salmonellozy A02.0	37	40	67	19
2.	Czerwonka A03	-	0	0	0
3.	inne bakteryjne zakażenia jelitowe(ogółem A04	16	24	10	31
4.	inne bakteryjne zatrucia pokarmowe (ogółem)A05	2	2	3	1
5.	Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe(ogółem A08	235	287	221	141
6.	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnym zakaźnym pochodzeniu ogółem A09	285	103	110	62
7.	Krztusiec A37	0	2	3	0
8.	Płonica A38	54	53	58	5
9.	Choroba meningokokową /ogółem/A39	1	1	1	0
10.	Posocznica ogółem A40-A41	-	1	1	1
11.	Borelioza z Lyme A69.2	40	49	44	68
12.	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień Z20.3/Z24.2	14	20	25	33
13.	Wirusowe	0	0	1	1

	zapalenie mózgu A84-A86				
14.	Wirusowe zapalenie opon mózgowych A87,B02,B00	1	0	0	0
15.	Ospa wietrzna B01	555	382	371	360
16.	Różyczka B06	4	4	126	171
17.	WZW A B15	0	0	0	0
18.	WZW B /ostre i przewlekłe/ B16,B18	1	2	1	0
19.	WZW C B17.1, B18.2	2	3	1	13
26.	Choroba wywołana przez Streptococcus pneumoniae /ogółem/B95.3/ G04.2,G00.1,A4 0.3,J13,B95.3	0	0	0	1
27.	Choroba wywołana przez Haemophilus influenzae typ B ogółem B96.3/G04.2,G0 00.0A41.3, B96.3/J05.1		0	0	0
28.	Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i /lub mózgu/łącznie/ G01, G04.2.G05.0 G00.2-8,G04.2		3	1	0
29.	Zapalenie opon mózgowych inne i nie określone G03.0	1	1	1	2
30.	Zapalenie mózgu G04.0,G04.8-9	0	1	0	0
31.	Zatrucie naturalnie toksycznymi substancjami spożytymi jako	1	0	0	0

	pokarm T62.0 T62.1- 2,T61,T62.8-9				
32.	Inne zatrucia /lekami, alkohol łącznie; T64,T60, T36- T50,T51,T52- T59,T63,T65,	-pestycydy -0 leki-0 alkohol-0	0	0	pestycydy-1
33	Grypa A(H1N1)	0	0	0	0

SCHORZENIA POKARMOWE:

DUR BRZUSZNY

W rejestrze PSSE od 2005 roku nie ma nosicieli duru brzuszego .

SALMONELLOZY - ZATRUCIA POKARMOWE /A02.0 /

W roku 2012 zgłoszono z terenu powiatu biłgorajskiego aż 67 zachorowań.

W roku 2013 zgłoszono 19 zachorowań na salmonellozę. Hospitalizowano z powodu salmonellozy 12 osób.

Najwyższe wskaźniki zapadalności zarejestrowano w następujących gminach:

m. Biłgoraj - 7 /25,8/, gm. Łukowa 3/67,0/, Obsza 2/45,5/, Turobin 2/29,6/, po jednym zachorowaniu zarejestrowano w różnych miejscowościach na terenie powiatu.

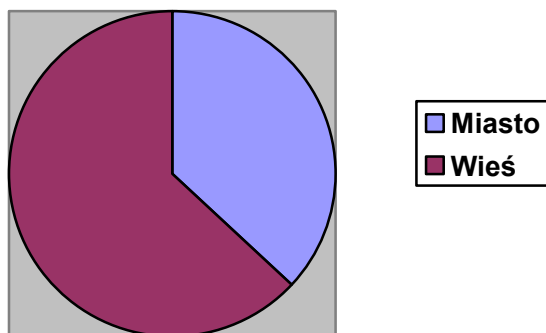
Wskaźnik powiatu - 18,1; wskaźnik Polski - 19,17

Obserwuje się znaczną poprawę sytuacji epidemiologicznej w Polsce i w powiecie.

Sezonowość przedstawia się następująco /MZ-57/ wg daty zachorowania:

2008	1	0	0	13	3	0	1	1	2	5	1	0
2009	1	-	-	13	3	-	1	1	2	5	1	3
2010	3	1	0	1	-	2	6	3	9	5	6	1
2011	1	3	-	-	2	1	4	22	2	4	1	2
2012	8	2	2	2	8	19	0	13	7	4	0	2
2013	1	-	1	2	1	5	3	2	-	3	1	-

Podział zachorowań miasto wieś

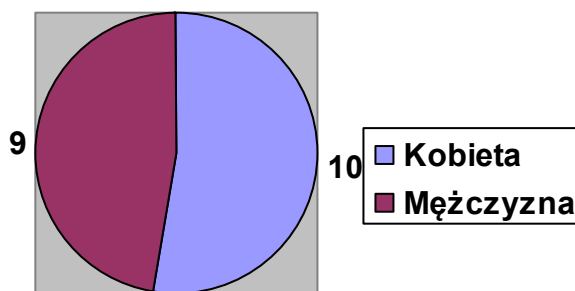
Nadal zwraca uwagę większa liczba chorujących na salmonellozę mieszkańców wsi.

Podział:

	Wieś	Miasto	Kobiety	Mężczyźni
2009	21	6	12	15
2010	24	13	14	23
2011	33	7	19	21
2012	47	20	35	32
2013r-	12	7	10	9

Zachorowania wg. płci

Zachorowania wg wieku:

Najwięcej zachorowań dotyczyło osób w przedziale 8-14 lat /6 zach/ i powyżej 65lat /6 zach./
Zachorowało 12 osób na wsi i 7 w mieście. Podział wg. Płci: 9-mężczyźni i 10-kobiety.

Typy serologiczne:

Na 19 zachorowań w 16 przypadkach potwierdzono serotyp *S. Enteritidis*, 1 przypadek *S. infantis*, 1 Typhimurium, 1 Kentucky.

O spowodowanie zakażenia podejrzewa się najczęściej spożycie zakażonych pałeczkami salmonelli jaj kurzych lub potraw sporządzonych z ich użyciem.
z osobą chorą na salmonellozę.

Stwierdzono jedno ognisko zbiorowego zatrucia pokarmowego - 27.03.13r. w Tereszpolu Kukielkach, spowodowane zakażeniem pałeczkami salmonelli.

Ustalono liczby zachorowań i zakażeń w ognisku: liczba zachorowań w tym dzieci do lat 14- 1 chore dziecko, 3 osoby dorosłe zakażenie bezobjawowe.

Liczba osób hospitalizowanych: 1 dziecko do lat 14. Wskazano jako prawdopodobny nośnik biologicznego czynnika chorobotwórczego ciastka babeczki z masą serowa zakupione na Ukrainie w nieznanym sklepie w okolicach Rawy Ruskiej. Zatrucie wystąpiło w mieszkaniu prywatnym. Zachorowaniu i zakażeniu ulegli członkowie jednej rodziny. Brak było możliwości podjęcia skutecznych działań w celu likwidacji źródła zakażenia.

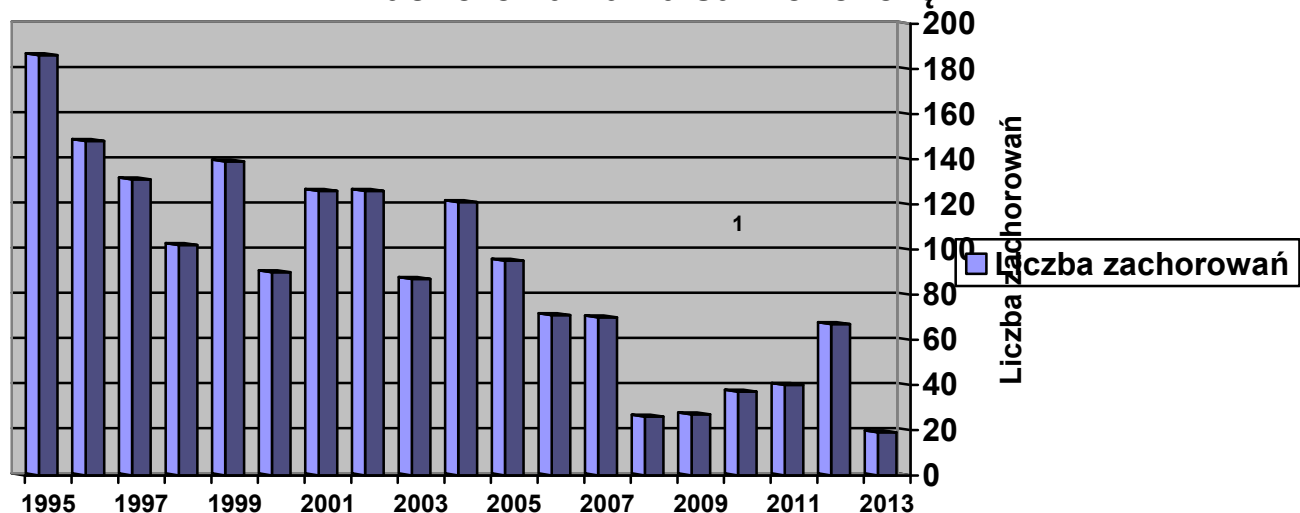
Gwałtowny spadek zachorowań na terenie powiatu może sugerować gorszą dostępność do badań mikrobiologicznych. Lekarze rodzinni nie zlecają badań bakteriologicznych. Prywatne badania są drogie i pacjenci we własnym zakresie rzadko decydują się na ich przeprowadzanie.

Dodatknie posiewy uzyskano od osób hospitalizowanych 12-przypadków na 19. W związku z zachorowaniami na salmonellozę wydano 2 decyzje administracyjne z rygorem natychmiastowej wykonalności nakazujące wstrzymanie się od uczęszczania dziecka do przedszkola i wstrzymanie się od wykonywania pracy i zajęć zarobkowych w gastronomii. Ze względu na opisaną sytuację epidemiologiczną należy nadal prowadzić działania profilaktyczne, szczególnie z zakresu oświaty zdrowotnej.

Zachorowania zarejestrowane w ostatnich 10 latach:

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
liczba zachorowań	121	95	71	70	26	27	37	40	67	19
wskaźnik powiatu	114,5	90,9	68,02	67,31	25	25,4	34,9	37,8	63,66	18,1
Wskaźnik woj. lubelskiego	51,4	68,8	43,7	49,9	32	28,11	23,54	26,8	26,56	
Wskaźnik Polski	41,8	41,9	35,0	30,6	24,84	23,19	25	22,71	21,46	19,17

Zachorowania na salmonellozę

Zachorowania w latach 1995-2013r.

ZBIOROWE ZATRUCIA POKARMOWE:

W 2012 r. zarejestrowano aż 12 zbiorowych zatruc pokarmowych.

W 2013 r. zarejestrowano 3 zbiorowe zatrucia: jedno spowodowane rotawirusami na Oddziale Dziecięcym w Biłgoraju, jedno zatrucie pałeczkami *S. enteritidis* w gminie Tereszpól w mieszkaniu prywatnym (omówiono wyżej), jedno w Biłgoraju gdzie nie określono czynnika etiologicznego ani źródła zakażenia.

W bieżącym roku nie stwierdzono przypadków podejrzeń zachorowań na salmonellozę, gdzie przyczyną byłaby spożyta żywność z nadzorowanych przez Inspekcję Sanitarną obiektów. Zachorowania na salmonellozę są bardzo szczegółowo analizowane, ze względu na niekorzystne wskaźniki porównawcze ze wskaźnikami wojewódzkimi krajowymi .

Lp.	Liczba zachorowań	Gmina	Miesiąc wystąpienia zach.	Czynnik etiologiczny	Nośnik
1	6/dzieci Oddziale Dziecięcym	Biłgoraj	marzec	rotawirusy	nie ustalono
2	1 zachorowanie 3 zakażone	Tereszpól	marzec	<i>S. enteritidis</i>	ciastka babecz z masą serową
3	4 osoby dorosłe	Biłgoraj	grudzień	nie ustalono	Nie ustalono

CZERWONKA /A03/

Ostatnie zarejestrowane zachorowania w 2005 r.

INNE BAKERYJNE ZATRUCIA POKARMOWE/ A04/

-31 zachorowań

INNE BAKERYJNE ZATRUCIA POKARMOWE/ A05/

- 1 zachorowanie

WIRUSOWE I INNE OKREŚLONE ZAKAŻENIA JELITOWE/ A 08/

- 141 zachorowania

BIEGUNKA I ZAPALENIE ŻOŁĄDKOWO-JELITOWE O PRAWDOPODOBNIENIE ZAKAŻNYM POCHODZENIU /A09/

Zgłoszono 62 przypadki zachorowań w 2013 r. Hospitalizowano z tego powodu 26 osób. 20 przypadków zachorowań dotyczyło dzieci.

BOTULIZM /A05.1/

Brak zachorowań w 2012r. i 2013r

TEŻEC / A35/

Brak zachorowań na teżec w 2012 roku i 2013r

KRZTUSIEC /A 37/

W 2013 r. nie zgłoszono zachorowań na krztusiec. W 2012 r. zarejestrowano 3 przypadki w tym 2 hospitalizowano.

PŁONICA /A38/

W 2013r. zgłoszono 5 przypadków zachorowań na płonicę. W 2012r. zarejestrowano ponad dziesięciokrotnie więcej tj. 58 zachorowań.

	2008r	2009r	2010r.	2011r	2012r	2013r.
powiat	33,73	22,6	51	50,1	55,1	4,77
lubelskie		28,9		26,63		
Polska	29,29	36,32	36,47	47,81	65,97	65,15

Są to zachorowania bez potwierdzeń laboratoryjnych. Sytuacja epidemiologiczna jest bardzo korzystna. Zmniejsza się liczba zachorowań w Polsce i u nas.

CHOROBA MENINGOKOKOWA

W 2013 r. nie zarejestrowano zachorowań.

RÓŻA /A 46/

Zarejestrowano 2 przypadki jako możliwe. Są to zachorowania bez potwierdzenia laboratoryjnego.

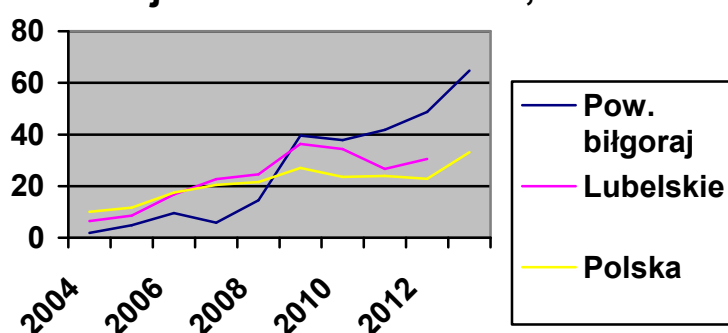
BORELIOZA /A69.2/

W 2013 r. zarejestrowano 68 przypadki boreliozy na terenie powiatu biłgorajskiego. Hospitalizacji wymagało 9 przypadków. Były to przypadki potwierdzone zgodnie z definicją przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego. Najwięcej zachorowań wystąpiło m. i gmina Biłgoraj oraz m. i gm. Józefów. Choroba ta nadal wymaga zwrócenia szczególnej uwagi ze względu na widoczny wzrost zachorowań w Polsce. Obserwuje się

poprawę w zakresie dostępności do diagnostyki boreliozy. Można stwierdzić, że na terenie lasów roztoczańskich jest duże zagrożenie boreliozą. Prowadzone będą nadal działania oświatowe z zakresu epidemiologii boreliozy i metod jej zapobiegania. Jedyną skuteczną metodą zapobiegania jest noszenie odpowiedniej odzieży podczas poruszania się po terenach zadrzewionych i zalesionych oraz stosowanie repelentów. Nie stwierdzano w 2013r. chorób zawodowych z powodu boreliozy na terenie powiatu Wszystkie zachorowania podobnie jak narażenie występowały na terenie całego powiatu. Wskaźniki powiatu przewyższają wskaźnik Polski 33,12 prawie dwukrotnie. Wzrasta świadomości ludzi, którzy zgłaszają się do lekarza pierwszego kontaktu po ugryzieniu przez kleszcza.

Zachorowania wg płci: 43 kobiety i 25 mężczyzn , miasto 23 zachorowania , wieś 45 zachorowań

Zachorowania na boreliozę wg. wskaźników: powiat biłgorajski, województwo lubelskie, Polska

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat	1,88	4,78	9,58	5,77	14,45	39,6	37,8	41,8	48,8	64,8
Lubelskie	6,5	8,6	16,8	22,73	24,6	36,3	34,4	26,63	30,53	
Polska	10,0	11,6	17,5	20,46	21,63	27,06	23,58	23,98	22,86	33,12

Styczność i narażenie na **WŚCIEKLIZNĘ** / potrzeba szczepień /Z20.4, Z24.2/

Zaszczepiono p. wściekliznie w 2013 r. 33 osoby. Od 2008 roku nie było przypadku potwierdzenia wścieklizny u zwierząt. Nadal propagowane są materiały oświatowe dotyczące profilaktyki tej jednostki chorobowej. Współpracowano z Inspekcją Weterynaryjną oraz innymi komórkami organizacyjnymi Stacji. Brak schroniska dla zwierząt na terenie powiatu zwiększa narażenie ludności na pokąsania przez wałęsające się psy. Sytuacja ta powtarza się od kilku lat. Psy nie są trzymane na uwięzi, brakuje schronisk. Najwięcej zaszczepiono osób p/wściekliznie w m. Biłgoraj , gm. Józefów, Łukowa, Obsza, Turobin.

Wskaźnik powiatu - 31,45; polski - 20,36.

Szczepienia p/wściekliznie z powodu kontaktu z psami -28 osób, z kotami 3-osoby, szczur-1 osoba, z lisem-1osoba.

wskaźnik powiatu: 31,45; wskaźnik Polski:20,36

KLESZCZOWE ZAPALENIE MÓZGU

W 2013r. zgłoszono 1 przypadek, który wymagał hospitalizacji. Dotychczas nie było przypadku kleszczowego zapalenia mózgu na terenie naszego powiatu. Badania surowicy przeprowadził Instytut Medycyny Wsi w Lublinie. Potwierdzono w surowicy w klasie IgM p/ciała kleszczowego zapalenia mózgu. Chory został ugryziony przez kleszcza w sierpniu i zachorował w październiku. Objawy były bardzo ciężkie: ból głowy, zawroty głowy do utraty przytomności. Chory nie był szczepiony p/ kleszczowemu zapaleniu mózgu. Zwraca się uwagę na wzrost zagrożenia chorobami odkleszczowymi na terenie powiatu biłgorajskiego.

INNNE WIRUSOWE ZAPALENIE MÓZGU

W 2013r. – brak zgłoszeń.

WIRUSOWE ZAPALENIE OPON MÓZGOWYCH

W 2013r. – brak zgłoszeń.

OSPA WIETRZNA /B 01/

W 2012r zarejestrowano 371 zachorowań. W 2013r. - 360 zachorowań; 4 przypadki wymagały hospitalizacji.

Obecnie wskaźnik powiatu 343,1; Polski 462,92

Zachorowania na przełomie lat 1995- 2013r.:

1995	1996	1997	1998	1999	2000	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13-
262	331	160	312	313	189	135	341	435	196	199	241	505	491	201	555	382	371	360

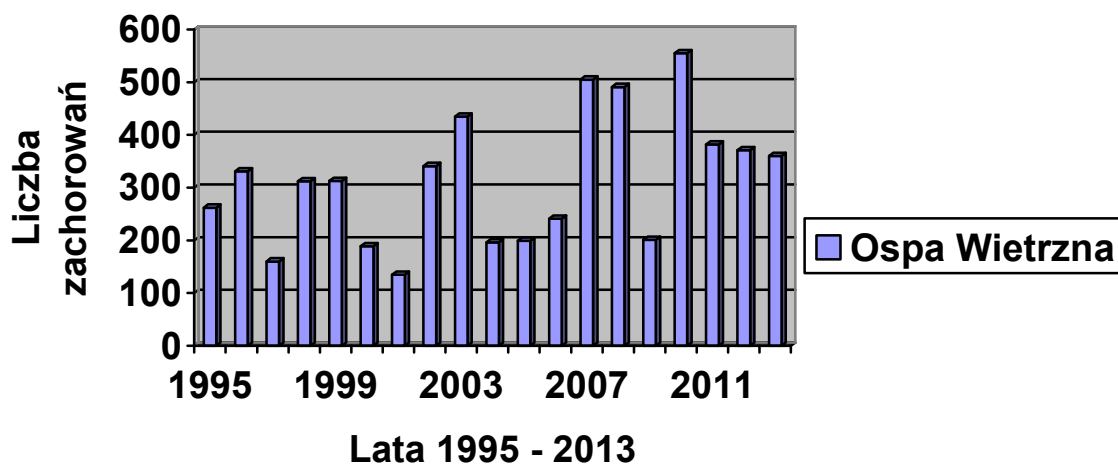
Zachorowały osoby nieszczepione p. ospie. Najwięcej zachorowań w m. Tarnogród -1945,3 gm. Potok 872,0 gm. Biłgoraj 332,0 .

Najwięcej zachorowań dotyczy dzieci w przedziale 5-9 lat - 148 zachorowań .

Na naszym terenie zachorowało 225 mieszkańców wsi i 135 mieszkańców miasta. Najwięcej zachorowań wystąpiło kwiecień–maj.

Analizując sytuację epidemiologiczną nasuwa się wniosek, że należy propagować szczepienia p. ospie.

Zachorowania na ospę wietrzną

ODRA /B05/

Brak zachorowań w 2013 roku na terenie powiatu. Ostatnie zarejestrowano w 2007 roku.

RÓŻYCZKA /B06/

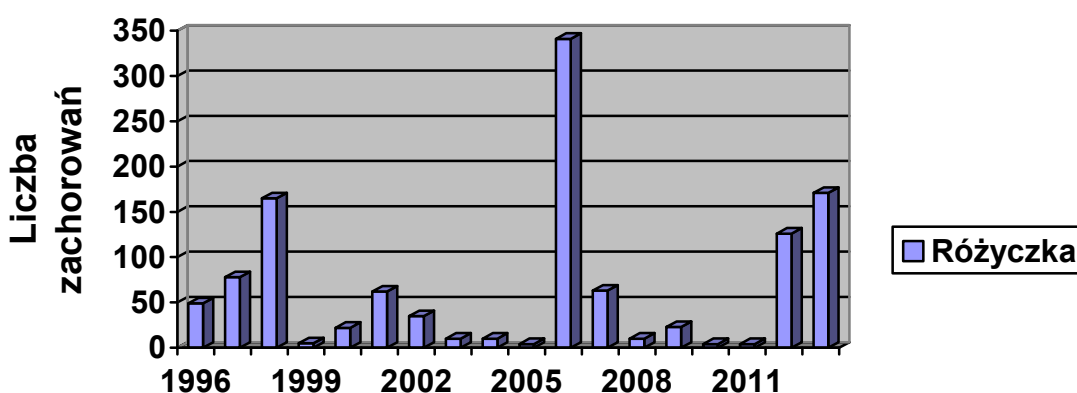
W I-szym półroczu 2013r. zarejestrowano 171 zachorowań. Były to wszystkie zachorowania z 2013r. W całym 2012r zarejestrowano 126 przypadki/ możliwe/. Ogółem zachorowania dotyczyły głównie osób w wieku 15-19 lat 107 zach. 20-24 50 zach.. Zachorowała 1 osoba szczepiona. Nie było przypadków potwierdzonych laboratoryjnie.

Wskaźnik powiatu - 162,98; Polski - 100,11

Zachorowania na różyczkę od 1996r

1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	11	12	13
49	78	165	5	22	62	35	10	10	4	341	63	10	23	4	4	126	171

Zachorowania na różyczkę

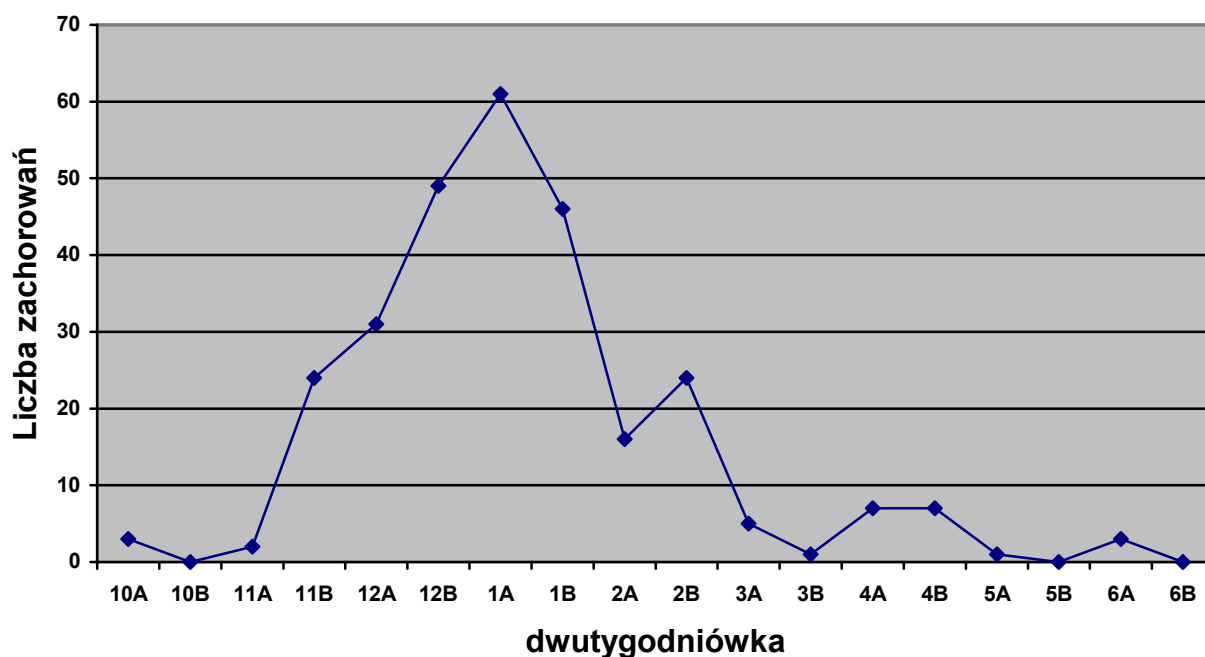

Lata 1996 - 2013

Wzrost zachorowań obserwuje się od listopada 2012r. i trwał do końca lutego 2013r. później pojedyncze zachorowania. Chorowali głównie chłopcy nie szczepieni w przedziale wieku 15-19 lat. Jest to epidemia wyrównawcza różyczki, która objęła chłopców nieszczepionych. Epidemia rozpoczęła się na naszym terenie wcześniej, niż w innych rejonach Polski. Obserwując sytuację epidemiologiczną widzimy wyraźnie rolę szczepień w zapobieganiu chorob zakaźnych. Żaden przypadek nie wymagał hospitalizacji.

W załączeniu sytuacja epidemiologiczna różyczki w drugim półroczu 2012r i pierwszym półroczu 2013r. w powiecie biłgorajskim. Szczyt zachorowań wystąpił w 12 B w MZ-56 z 2012r i 1A, 1B z 2013r.:

2012r						2013r											
10A	10B	11A	11B	12A	12B	1A	1B	2A	2B	3A	3B	4A	4B	5A	5B	6A	6B
3	0	2	24	31	49	61	46	16	24	5	1	7	7	1	0	3	0

W przypadku wystąpienia zachorowań na różyczkę Stacja dołoży wszelkich starań w celu pobierania materiałów do badań wirusologicznych od osób chorych.

WIRUSOWE ZAPALENIA WĄTROBY

WZW typ A-

W 2013r. podobnie jak w 2012r nie było zgłoszeń zachorowań, Ostatnia epidemia wzw A w powiecie biłgorajskim była w 1998roku. W Polsce w ciągu roku zachorowało 48 osób. Biorąc pod uwagę, że wygasa odporność można liczyć się z przywleczeniem zakażenia i wzrostem zachorowań. Wystąpienie zachorowań na wzw A może być nowym zagrożeniem w następnych latach.

WZW typ B

ostre – 0 zgłoszeń, przewlekłe 0- zgłoszeń

Sytuacja epidemiologiczna jest bardzo korzystna dzięki szczepieniom.

WZW typ C /wg. definicji przypadku -2009r 7 zachorowań i definicji z 2005r-6 zachorowań/

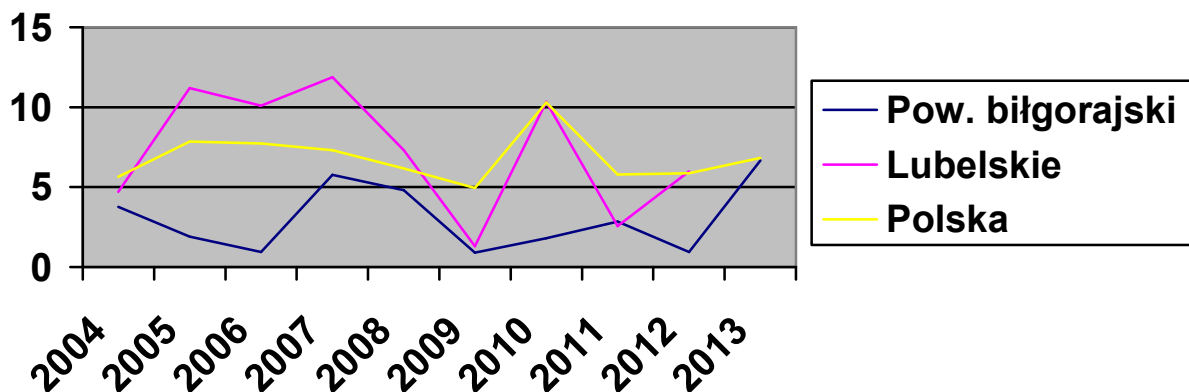
Wskaźnik powiatu- 4,7; Polski-3,34 .

Długi okres wylęgania , brak szczepionki utrudniają działania profilaktyczne WZW typ C. Zakażenia krwiopochodne są bardzo ważnym problemem epidemiologicznym i są wnikliwie analizowane pod kątem powiązania z narażeniem w placówkach służby zdrowia .

Zachorowania na WZW ogółem w ciągu ostatnich 19 lat i do połowy 2013r:

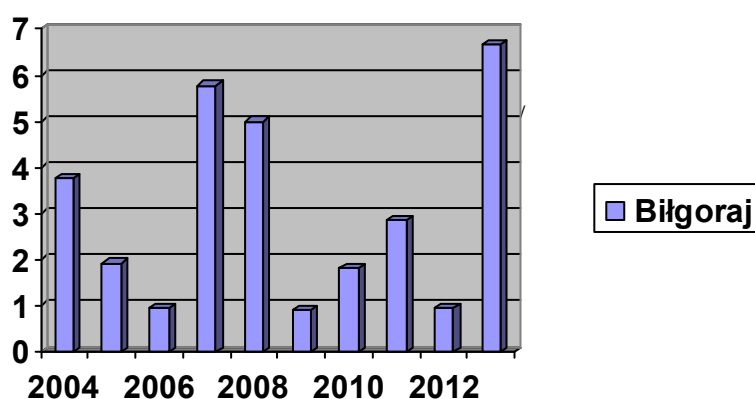
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13
WZW B	18	17	6	7	7	3	4	3	1	2	2	3	-	2	2	1	1	2	1	0
WZW C	-	-	-	-	1	1	1	1	4	1	4	2	1	6	5	1	2	3	1	5

Zachorowania na WZW C wg. wskaźników powiat biłgorajski, województwo lubelskie, Polska

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Pow. biłgorajski /2009/	3,77	1,91	0,95	5,77	4,81	0,9	1,8	2,84	0,95	6,67
lubelskie	4,71	11,20	10,09	11,87	7,3	1,3	10,34	2,56	5,99	
Polska	5,65	7,85	7,73	7,3	6,17	4,95	10,30	5,79	5,86	6,83

definicja 2009

Sytuacja epidemiologiczna w naszym powiecie uległa pogorszeniu. Analizując przypadki stwierdzić należy, że nie są to nowe zachorowania. Nastąpiła natomiast poprawa zgłaszalności w zakresie wzv. Na Oddziale Zakaźnym w Biłgoraju wprowadzono leczenie interferonem osób zakażonych HCV. Szczególnie analizowane są zakażenia w większych skupiskach ludności. Nowa sytuacja pojawia się w DPS w Teodorówce. Zarejestrowano 1 zachorowanie. Zaplanowano przebadanie wszystkich pensjonariuszy w kierunku HCV. Sytuacja jest śledzona na bieżąco.

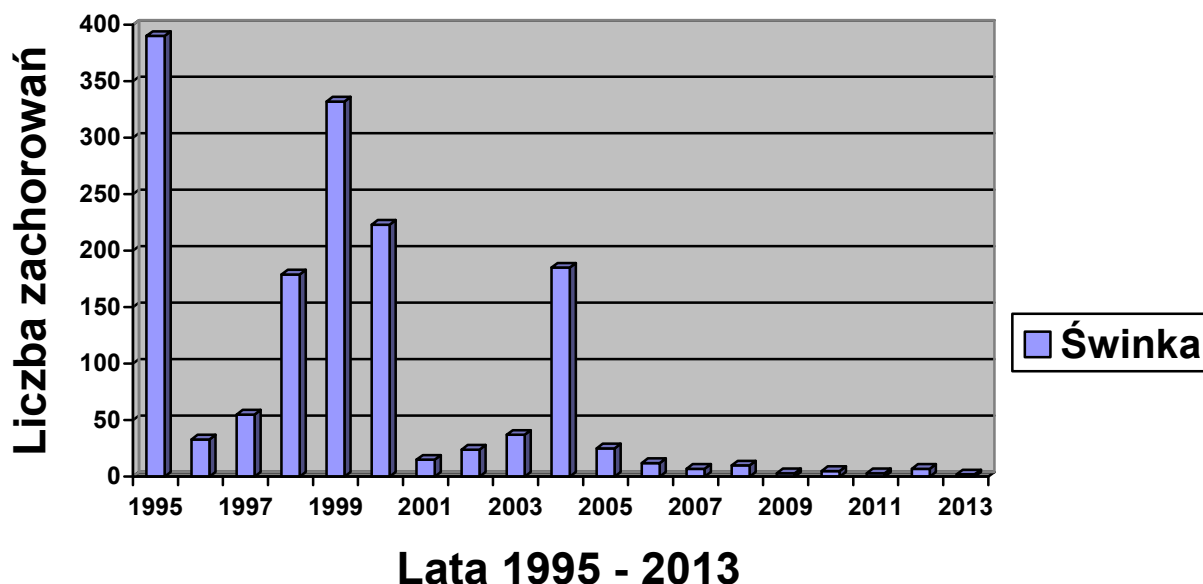
ŚWINKA /B26/

Zachorowania zarejestrowane od 1995r:

	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13
l. zachorowań	390	33	55	179	332	223	15	24	37	185	25	12	7	10	3	5	3	7	2

Zgłoszono 2 zachorowania. W 2004r weszła do kalendarza szczepień potrójna szczepionka /świnka, odra, różyczka w drugim roku życia/. W 2006 objęto szczepieniami wszystkie dzieci w dziesiątym roku życia. Szczepienia są kontynuowane zgodnie z kalendarzem. Sytuacja epidemiologiczna pod względem zapadalności na świnkę jest korzystna i ustabilizowana w powiecie i Polsce.

Zachorowania na świnkę

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat	34,90	39,23	17,24	3,85	10,6	2,8	4,7	2,8	6,6	1,91
woj.lubelskie	28,0	27,4	23,3	25,96	25,4	6,66	6,49	6,55	7,61	
Polska	31,7	30,5	29,1	30,37	28,99	7,65	7,2	6,76	7,2	6,32

BĄBLOWICA /B67/

Na terenie powiatu biłgorajskiego nie zarejestrowano zachorowań na bąblowicę zgodnie z definicją chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego.

GRYPA

W sprawozdaniu Mz- 55 zarejestrowano

W I-szym kwartale 3418 zachorowań

W II-gim kwartale 1137

W III cim- kwartale 635

W IV-tym kwartale 1220

Razem 6410 zachorowań.

GRUŻLICA

Problemem epidemiologicznym w powiecie jest nadal gruźlica pomimo spadku zachorowań.

W 2013r zarejestrowano 40 zachorowań. Decyzji administracyjnych nie wydawano. W 2012r zarejestrowano 44 przypadki, w 2011 roku było aż 70 przypadków. Stacja prowadzi nadzór epidemiologiczny nad osobami chorymi i osobami ze styczności. Wywiady epidemiologiczne przeprowadzane są w miejscu zamieszkania chorego. Udziela się informacji o profilaktyce gruźlicy. Dochodzenie epidemiologiczne ma na celu ustalenie i likwidację źródła zakażenia oraz przerwanie dróg szerzenia.. Zwalczanie gruźlicy jest bardzo trudne, ze względu na zaniedbania środowiskowe. Problem zwalczania gruźlicy wymaga współpracy z władzami samorządowymi. Podział: mężczyźni /kobiety - 28/12, wieś/miasto - 27/13

Nie zarejestrowano zachorowań wśród dzieci.

Najwięcej zachorowań zarejestrowano w gminie Biłgoraj-6, gm. Obsza5, m. i gm. Frampol 6 gm. Józefów-5

Decyzji administracyjnych z zakresu profilaktyki gruźlicy nie wydawano.

Podsumowanie:

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w 2013 Roku na terenie powiatu biłgorajskiego była ustabilizowana i podobna jak roku ubiegłym, z wyjątkiem zachorowań na różyczkę - **zgodnie z przewidywaniami obserwowaliśmy nadal duży wzrost zachorowań na różyczkę w I-szym półroczu 2013r. Nie jest to jednak problem** epidemiologiczny, gdyż dotyczy głównie chłopców, którzy nie byli szczepieni. Widać wyraźnie skuteczność profilaktyki u dziewczynek. Zgodnie z przewidywaniami zachorowania wygasły całkowicie czerwcu 2013 r. W II-gim półroczu 2013 r. nie odnotowano żadnego zachorowania. Sytuacja epidemiologiczna w naszym powiecie wyprzedziła zachorowania w Polsce gdzie również zaobserwowano prawie dziesięciokrotny wzrost zachorowań.

Problemem epidemiologicznym są nadal schorzenia pokarmowe takie jak salmonellozy, biegunki i zatrucia pokarmowe. Po raz pierwszy zgłoszono ognisko zakażenia szpitalnego spowodowane przez rotawirusy. Przerwano łańcuch epidemiczny i prawidłowo wygaszono ognisko epidemiczne.

Bez zmian kształtuje się sytuacja w zakresie zagrożenia wścieklizną. Pomimo korzystnej sytuacji epidemiologicznej w tym zakresie /stwierdza się brak potwierdzenia wścieklizny u zwierząt/ problem wałęsających się psów nie został rozwiązany.

W zakresie zachorowań na WZW C sytuacja epidemiologiczna uległa pogorszeniu.

Obserwuje się poprawę zgłaszalności zachorowań oraz lepszą diagnostykę.

Wzrosła liczba zachorowań na ospę wietrzną. Zgodnie z zasadami szerzenia się chorób zakaźnych obserwuje się cykliczność zachorowań. Jest mała liczba zaszczepionych dzieci p/ospie. Na terenie powiatu głównie są szczepione dzieci z grup ryzyka.

Obserwuje się nadal wysokie wskaźniki zachorowań na boreliozę. Profilaktyka boreliozy wymaga prowadzenia intensywnych działań w zakresie oświaty zdrowotnej. Zwraca się uwagę na trudności i celowości przeprowadzania wywiadów w przypadku postaci skórnej.

Problemem epidemiologicznym jest szerzenie się gruźlicy na terenie powiatu biłgorajskiego. Pomimo spadku zachorowań sytuacja wymaga podejmowania skuteczniejszych działań. Zachorowania na gruźlicę powiązane są często z zaniedbaniami środowiskowymi.

Podobnie jak w latach ubiegłych planuje się kontynuowanie działań w zakresie poprawy sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych, a szczególnie schorzeń pokarmowych i gruźlicy.

Choroby odzwierzęce zwalczane są we współpracy z Inspekcją Weterynaryjną .

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych na terenie powiatu biłgorajskiego w 2013r. była ustabilizowana i porównywalna z sytuacją epidemiologiczną w 2012 r.

Sytuacja epidemiologiczna była z uwagą śledzona i nie wystąpiły na terenie powiatu zachorowania przywleczone z innych krajów.

Sekcja Nadzoru P/Epidemicznego nadal dąży do poprawy w zakresie zgłaszalności i rejestracji chorób zakaźnych. Szybkie zgłoszenie pozwala na podjęcie skutecznych działań profilaktycznych.

W 2013 roku Sekcja Nadzoru P/Epidemicznego przeprowadziła 263 wywiady epidemiologiczne w ogniskach chorób zakaźnych.

Wydano 2 decyzje z zakresu zwalczania chorób zakaźnych ..

VIII. Nadzór Zapobiegawczy

Bezpieczeństwo sanitarne w zakresie nadzoru zapobiegawczego jest realizowane poprzez:

1. W oparciu o ustawę z dnia 3 października 2008r o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko:
  - a/ uzgadnianie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla opracowywanych projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i ich zmian oraz projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miast i gmin opracowywanych w ramach strategicznej oceny oddziaływania. W tym zakresie w roku 2013 wydano 2 opinie.
  - b/ uzgadnianie warunków realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. W roku 2013 wydano w tym zakresie 2 uzgodnienia.
  - c/ rozpatrywanie wniosków w sprawie określenia obowiązku oceny oddziaływania i zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięć zgodnie z ustawą. W roku 2013 wydano 29 opinii sanitarnych w sprawie określenia obowiązku oceny oddziaływania na środowisko dla projektowanych przedsięwzięć. Dla 3 przedsięwzięć wydano opinię o przeprowadzeniu oceny oddziaływania i ustalono zakres raportu oddziaływania na środowisko.
  - d/ uzgadnianie projektów miejscowych planów zagospodarowania oraz uzgadnianie projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania. W tym zakresie wydano w 2013r łącznie 8 opinii.
2. Uzgadnianie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dokumentacji projektowej dla obiektów nowobudowanych, modernizowanych oraz przewidzianych do zmiany sposobu użytkowania. W roku 2013 wydano 23 opinii do przedłożonych projektów budowlanych.
3. Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych lub ich części zgodnie z ustawą „Prawo budowlane”. Ponadto podczas realizacji ważniejszych inwestycji prowadzone są kontrole budów. W roku 2013 roku uczestniczono w odbiorze 41 obiektów budowlanych oraz dokonano 6 kontroli budów. W 9 odbieranych obiektach budowlanych stwierdzono usterki lub niedoróbki natury higieniczno-zdrowotnej.
4. Wydawanie opinii o spełnieniu wymagań higieniczno-zdrowotnych dla obiektów wynikających z przepisów szczególnych. W tym zakresie wydano między innymi: - 17 opinii /decyzji/ o spełnieniu wymagań sanitarnych pomieszczeń i urządzeń służących wykonywaniu działalności leczniczej dla różnych podmiotów. Ponadto wydano: - 4 opinie o spełnieniu wymagań sanitarnych dla usługowych zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, - 6 opinii o spełnieniu warunków bezpiecznego i higienicznego pobytu dzieci w przedszkolu, - 2 opinie o spełnieniu warunków bezpiecznego i higienicznego pobytu dzieci w żłobku i klubie dziecięcym, - 1 opinię o spełnieniu warunków bezpiecznego i higienicznego pobytu uczniów w placówce oświatowej. Ogółem wydano 30 opinii o spełnieniu wymagań sanitarnych a wynikających z przepisów szczególnych.
5. Ilość wydawanych opinii przez nadzór zapobiegawczy jest uzależniona od czynników zewnętrznych.
W 2013 roku wydano ogółem 140 opinii oraz przeprowadzono 119 kontroli w ramach działalności nadzoru zapobiegawczego.

Podsumowanie:

Należy stwierdzić, że w roku 2013 nastąpił dalszy rozwój regionu i powiatu biłgorajskiego w zakresie nowych inwestycji, modernizacji istniejących obiektów oraz rozbudowy infrastruktury technicznej. Realizacja inwestycji na terenie powiatu przyczynia się do dalszej poprawy stanu sanitarnego obiektów żywnościowych, zakładów pracy, obiektów usługowych, użyteczności publicznej itp. Rozbudowano bazę handlową, żywieniową, usługową, infrastrukturę techniczną obejmującą między innymi: budowę sieci kanalizacji sanitarnej, przebudowę i modernizację ujęć wody, montaż instalacji solarnych na budynkach mieszkalnych, budowę i przebudowę dróg: wojewódzkich, powiatowych, miejskich i gminnych. Największym zadaniem ukończonym w 2013 r. w zakresie budowy dróg była: przebudowa i rozbudowa dróg wojewódzkich nr 858 i nr 835 na terenie miasta Biłgoraja. Zakres prac inwestycyjnych prowadzonych przez samorzady jest uzależniona od pozyskania środków finansowych zewnętrznych w ramach różnych programów pomocowych.

IX. Oświata Zdrowotna i Promocja Zdrowia

Do zadań sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia należy w szczególności:

- inicjowanie, koordynowanie, monitorowanie i ocenianie działalności oświatowo – zdrowotnej prowadzonej w placówkach oświatowo – wychowawczych i zakładach opieki zdrowotnej oraz wspieranie realizacji zadań wynikających z bieżących potrzeb zdrowotnych w środowiskach lokalnych,
- wdrażanie, koordynacja i ocena programów oraz akcji edukacyjno – zdrowotnych o zasięgu krajowym, wojewódzkim, lokalnym skierowanych do wybranych grup społecznych,
- inicjowanie działań informacyjno – edukacyjnych w dziedzinie promocji zdrowia,
- pozyskiwanie partnerów (władze lokalne, instytucje i organizacje pozarządowe) do realizacji programów i akcji prozdrowotnych, współpraca z mediami.

W roku 2013 przeprowadzono 86 wizytacji, 3 szkolenia w których uczestniczyło 95 osób oraz 153 narady z udziałem 320 osób. Koordynowano realizację 10 programów edukacyjnych w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych oraz 10 akcji o zasięgu ogólnopolskim i lokalnym adresowanym do ogółu społeczeństwa.

Problemem zdrowotnym w skali kraju, województwa i powiatu są, obok chorób zakaźnych, choroby niezakaźne, takie jak: nadwaga, otyłość, choroby układu krążenia, choroby nowotworowe, uzależnienia i inne.

Państwowa Inspekcja Sanitarna podejmuje działania zapobiegawcze w formie programów edukacyjnych adresowanych do dzieci i młodzieży, oraz akcji interwencyjnych adresowanych do ogółu społeczeństwa.

Profilaktyka tych chorób realizowana jest poprzez programy /akcje.

o zasięgu ogólnopolskim:

- Profilaktyka HIV/AIDS - w zakresie zapobiegania zakażeniom i diagnostyki wirusa HIV W listopadzie 2013 roku rozpoczęła się Kampania Informacyjna, która przebiega pod hasłem „Znam Rekomendacje Polskiego Towarzystwa Naukowego AIDS. Zalecam test na HIV ”i trwać będzie w roku 2014. Kampania adresowa jest do środowisk medycznych a w szczególności lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, ginekologów, pielęgniarek i położnych. Z kolei środowisko medyczne ma być wiarygodnym źródłem informacji dla potencjalnych odbiorców. Edukacją medialną poprzez zamieszczenie informacji na stronie internetowej i w Telewizji kablowej objęto ok. 4 200 osób).W ramach profilaktyki HIV/AIDS realizowanej w placówkach nauczania i wychowania - edukacją objęto 438 uczniów z trzech szkół.
- Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce adresowany jest do ogółu społeczeństwa. Celem głównym jest zmniejszanie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu w Polsce poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy (aktywne i bierne palenie). Realizowane są trzy programy edukacyjne w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach. W roku 2013 kampania społeczna na „31 Maja Światowy Dzień bez Tytoniu” przebiegała pod hasłem „Zakaz reklamy i promocji tytoniu oraz sponsoringu przez firmy tytoniowe”. Celem kampanii jest przyczynienie się do ochrony obecnych i przyszłych pokoleń przed skutkami zdrowotnymi, społecznymi i ekonomicznymi wynikającymi z narażenia na dym tytoniowy poprzez działania wspierające zakaz reklamy i promocji wyrobów tytoniowych oraz sponsorowania. W ramach realizacji ogólnopolskiej edycji projektu „Odświeżamy nasze miasta.TOB3CIT (Tobacco Free Cities)”, którego celem jest wzmocnienie *ustawy z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. z 1996r.,Nr 10, poz. 55 z późn. zm)* poprzez egzekucję

zapisów w zakresie przestrzegania zakazu palenia oraz oznakowania stref bezdymnych, prowadzoną w ramach nadzoru bieżącego przez Państwową Inspekcję Sanitarną, a także wzmocnienie przestrzegania ustawy poprzez kampanię społeczną informującą o obowiązujących regulacjach w zakresie miejsc wolnych od dymu tytoniowego oraz konsekwencjach zdrowotnych używania tytoniu (aktywne i bierne palenie). W ramach tego projektu współpracujemy ze Strażą Miejską i Policją oraz mediami lokalnymi. Realizację projektu zakończono we wrześniu 2013r.).

- Przedszkolny program edukacji antytytoniowej „Czyste Powietrze Wokół Nas” adresowany jest do pięciolatków i sześciolatków. Celem programu jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy. Program realizowany w 7 przedszkolach i w 38 oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych, edukacją objęto 1461 dzieci i 962 rodziców.
- Program „Nie Pal Przy Mnie Proszę” adresowany jest do uczniów szkół podstawowych klas I – III. Celem programu jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy. Program składa się z pięciu zajęć warsztatowych podczas których dostarcza dzieciom wiedzę na temat: co to jest Zdrowie od czego zależy zdrowie i co mu szkodzi i co należy robić gdy moje życie jest zagrożone. Program realizowany był w 51 szkołach podstawowych. W programie uczestniczyło 1876 uczniów i 921 rodziców.
- Program „Znajdź Właściwe rozwiązanie” adresowany jest do starszych uczniów szkół podstawowych klasy V i VI oraz szkół gimnazjalnych. Celem programu jest zapobieganie palenia tytoniu wśród uczniów. Realizując 5 zajęć warsztatowych dostarczamy uczniom wiedzy na temat nikotyny, konsekwencji zdrowotnych palenia biernego i czynnego. Program realizowany był w 20 gimnazjach. W realizacji programu brało udział 1998 uczniów i 632 rodziców.
- Program „Trzymaj Formę” – zapobieganie otyłości i nadwadze poprzez promowanie zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej”- program realizowany w 19 gimnazjach przez 1978 uczniów i w 11 szkołach podstawowych przez 554 uczniów klas V i VI i 760 rodziców poinformowanych bądź też zaangażowanych w realizację programu.

o zasięgu wojewódzkim:

- Program „Wybierz Życie – Pierwszy Krok” program adresowany do uczniów szkół ponadgimnazjalnych, ich rodziców i opiekunów oraz kadry pedagogicznej. Celem programu jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy, zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu, motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym, dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne. Program realizowało 9 szkół ponadgimnazjalnych, w którym brało udział 871 uczniów, 328 rodziców im opiekunów oraz 69 nauczycieli.
- Program „ Pierwszy dzwonek” program profilaktyki meningokokowej adresowany do uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Celem programu jest kształtowanie potrzeby codziennej troski o zdrowie poprzez prawidłowe zachowania prozdrowotne i szczepienia ochronne, poznanie sposobów rozprzestrzeniania się bakterii chorobotwórczych drogą kropelkową, pozyskanie świadomości w jakich miejscach i sytuacjach może dojść do zarażenia się, przekazanie informacji w jaki sposób można zapobiec chorobie. Program realizowany był w 11 szkołach podstawowych i w 10 gimnazjach i w 1 szkole ponadgimnazjalnej. Edukacją objęto 3479 uczniów i 813 rodziców.

- Program „Moje dziecko idzie do szkoły” adresowany do dzieci klas pierwszych i ich rodziców. Celem programu jest podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat wybranych elementów zdrowego stylu życia, ich roli w kształtowaniu prawidłowych nawyków prozdrowotnych u dzieci oraz przekonanie o skuteczności podejmowanych działań profilaktycznych zarówno w domu jak i w środowisku szkolnym. Edukacją objęto 622 uczniów klas pierwszych i 586 rodziców.

Odrębnym wątkiem działalności oświatowo – zdrowotnej są działania akcyjne skierowane do szerokiego kręgu odbiorców (ogół społeczeństwa). Są to akcje „Bezpieczny i zdrowy wypoczynek letni i zimowy”, „Rzuć palenie razem z nami”, „Światowy Dzień bez Tytoniu”, „Światowy Dzień Zdrowia”, „Europejski Tydzień Szczepień”, „Europejski Dzień wiedzy o antybiotykach”, „Światowy Dzień AIDS”, „Profilaktyka chorób przenoszonych przez kleszcze. Profilaktyka grypy i choroby meningokokowej, Profilaktyka grypy.

Jednym z ważniejszych działań w roku 2013 było wdrożenie Projektu „Profilaktyczny Program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy wspierającego nowe kraje członkowskie Unii Europejskiej

Projekt ma na celu ograniczenie używania substancji psychoaktywnych przez kobiety w wieku prokreacyjnym, tj. między 15 a 49 rokiem życia. Państwowa Inspekcja przyczyni się do osiągnięcia celu projektu, poprzez włączenie się do realizacji następujących komponentów:

1. Program edukacyjny dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych pt. „*ARS, czyli jak dbać o miłość*”
2. Ogólnopolska Kampania społeczna.
3. Badania ankietowe pt. zachowania zdrowotne kobiet w ciąży.
4. Działania informacyjno – promocyjne.

Czas realizacji projektu do 31 grudnia 2016 roku.

Wdrażając programy edukacyjne i akcje prozdrowotne korzystamy z różnych form realizacji tych działań i są to: szkolenia, narady, informacje w TV kablowej, artykuły w prasie lokalnej, konkursy, prelekcje, ekspozycje wizualne, wystawy, imprezy z wyjściem do społeczeństwa, dystrybucja materiałów edukacyjnych, wypożyczanie filmów i pomocy dydaktycznych o tematyce zdrowotnej, ankietyzacja w społeczeństwie.

Powyższe działania zmierzają do pobudzania aktywności prozdrowotnej jednostek na rzecz indywidualnej odpowiedzialności za zdrowie oraz do aktywizacji struktur i instytucji na rzecz zdrowia publicznego.

Działanie te realizujemy w 118 placówkach oświatowo – wychowawczych i 32 zakładach opieki zdrowotnej w których przeprowadzamy wizytacje oświatowo – zdrowotne, oceniające realizację programów, zadań związanych z promowanie zdrowego stylu życia i edukacją prozdrowotną realizowaną w placówkach.

Podsumowanie:

Programy edukacyjne są oprzyrządowane w materiały edukacyjne, na które z wyprzedzeniem czasowym składamy zamówienie. Po otrzymaniu materiały dostarczane są przez pracowników PSSE w Biłgoraju do placówek realizujących programy.

Przy realizacji interwencji programowych i nieprogramowych w placówkach oświatowo – wychowawczych pozyskanych do współpracy, duże wsparcie otrzymujemy od dyrektorów placówek, nauczycieli (koordynatorów szkolnych) odpowiedzialnych za powierzone im zadania, pielęgniarek środowiska szkolnego oraz niektórych samorządów lokalnych.

Współpraca z mediami lokalnym układa się dobrze.

Interwencje nieprogramowe (akcje) adresowane do ogółu społeczeństwa stwarzają trudności, wymagają dużego nakładu pracy, brak zainteresowań do współpracy innych organizacji i instytucji.